

Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen tilitoimistojen näkökulmasta

Elma Ekblad

Tekijä Elma Ekblad	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen tilitoimistojen näkökulmasta	Sivu- ja liitesivumäärä 37 + 13
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin. Tutkimuksen tärkeimpinä tavoitteina oli selvittää, mitä vahvuuksia ja heikkouksia tradenomien osaamisessa on, mitä ominaisuuksia ja osaamisalueita tilitoimistot työnantajina pitävät tärkeinä, sekä miten laskentatoimen opetus tulisi tilitoimistojen mielestä ammattikorkeakouluissa järjestää ja mitä asioita ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa huomioon ulkoisen laskentatoimen opetusta kehitettäessä.</p> <p>Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö tehtiin osana laajempaa tutkimushanketta, jonka tavoitteena oli koostaa ajantasainen kuva ammattikorkeakoulujen taloushallinnon opetuksen profiileista, sisällöistä ja tavoitteista, sekä kartoittaa opiskelijoiden ja työnantajien arvioita ja odotuksia taloushallinnon nykyisistä ja tulevaisuuden osaamisista. Hanke toteutettiin Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa opinnäytetöiden teemaryhmänä.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Tutkimuksen kohteena olivat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun partneriyrityksen, taloushallinnon ohjelmistotoimittaja EmCe Solution Partners Oy:n tilitoimistoasiakkaat. Tutkimus toteutettiin lähettämällä kohdeyhmälle sähköpostitse linkki Webropol-työkalulla toteutetulle kyselylomakkeelle. Kyselyyn vastasi kymmenen tilitoimistoasiakasta, ja vastausprosentti oli 22,2 %. Tulokset analysoitiin Webropolin ja Excelin avulla.</p> <p>Tutkimuksen mukaan tilitoimistot arvostavat tradenomikoulutuksen tuomaa hyvää ulkoisen laskentatoimen perusosaamista ja kykyä hahmottaa kokonaisuuksia. Tradenomien heikkoutena pidetään kuitenkin käytännön osaamisen puutetta ja opetuksen teoriapainotteisuutta. Ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden osaamisesta erittäin tärkeäksi koettiin arvonlisäverotuksen, kirjanpitolain- ja asetuksen, osto- ja myyntilaskujen käsittelyn, palkkakirjanpidon, tilinpäätöksen laatimisen, viranomaisilmoitukset sekä yritysverotuksen. Melko tärkeänä pidettiin käyttöomaisuuskirjanpidon, kansallisen lainsäädännön sekä matka- ja kululaskujen käsittelyn osaamista.</p> <p>Valtaosa vastaajista uskoi, että tilitoimistotyöskentely sekä osaamistarve tulevat muuttumaan lähitulevaisuudessa. Vastaajien mukaan ala sähköistyy, rutiinityöt vähenevät ja asiakaspalveluosaamisen tarve tulee korostumaan tulevaisuudessa.</p> <p>Tutkimuksen mukaan opetuksen tulisi olla entistä käytännönläheisempää, jotta pelkän teoriaosaamisen tueksi opiskelijat pääsisivät myös harjoittamaan käytännön työelämässä tarvittavia taitoja. Opetuksessa tulisi myös hyödyntää alalla käytössä olevia ohjelmistoja.</p>	
Asiasanat tradenomi, ulkoinen laskentatoimi, osaaminen, tilitoimisto, taloushallinto	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön lähtökohdat.....	1
1.2	Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset sekä tutkimusmenetelmä	1
1.3	Opinnäytetyön rakenne	2
2	Taloushallinto.....	4
2.1	Taloushallinto osana organisaatiota	4
2.2	Taloushallinnon toiminnot	4
3	Ulkoisen laskentatoimi	6
3.1	Kirjanpito.....	6
3.2	Tilinpäätös	11
3.3	Verotus	13
4	Laskentatoimen osaaminen.....	18
4.1	Osaaminen ja ammattitaito.....	18
4.2	Ulkoisen laskentatoimen ammattilaisen osaaminen	20
4.3	Ulkoisen laskentatoimen opetus ammattikorkeakouluissa	21
5	Tilitoimistojen odotukset tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaamiselle	23
5.1	Kohde, tavoite ja ongelmat.....	23
5.2	Tutkimusmenetelmä ja tiedonkeruu.....	23
5.3	Vastaajien taustatiedot.....	25
5.4	Tradenomit tilitoimistoissa	26
5.5	Tradenomien vahvuudet ja heikkoudet.....	27
5.6	Ulkoisen laskentatoimen osa-alueet.....	27
5.7	Tärkeät ominaisuudet, taidot ja osaamisalueet.....	29
5.8	Muutokset tilitoimistotyöskentelyssä tulevaisuudessa	30
5.9	Laskentatoimen opetus	31
6	Pohdinta.....	33
6.1	Yhteenveto ja johtopäätökset	33
6.2	Tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus	35
6.3	Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset	36
6.4	Opinnäytetyöprosessi ja oma oppiminen.....	37
	Lähteet	38
	Liitteet.....	40
	Liite 1. Kyselylomake.....	40
	Liite 2. Saatekirje.....	45
	Liite 3. Muistutuskirje.....	46
	Liite 4. Toinen muistutuskirje	47

Liite 5. Vastaukset avoimiin kysymyksiin tradenomien vahvuuksista ja heikkouksista laskentatoimen osaamisessa ja työtehtävissä	48
Liite 6. Vastaukset avoimeen kysymykseen tilitoimistotyöskentelyn muutoksista.....	49
Liite 7. Vastaukset avoimeen kysymykseen muutoksista tilitoimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarpeissa	50
Liite 8. Avoimet vastaukset kysymykseen taloushallinnon opetuksen järjestämisestä ammattikorkeakouluissa.....	51
Liite 9. Avoimet vastaukset kysymykseen laskentatoimen opetuksen kehityksessä huomioon otettavista asioista	52

1 Johdanto

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin. Johdantokappaleessa esitellään tarkemmin työn tavoitteet, tutkimusongelma, toimeksiantaja sekä rajaukset ja koko työn rakenne.

1.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Taloushallinnon toimenkuvat sekä työn sisältö ovat jatkuvan muutoksen kohteena sähköisten prosessien ja työn automaation lisääntyessä. Tilitoimistoissa työskentelevien ammattilaisten työtehtävät monipuolistuvat ja painottuvat tulevaisuudessa entistä enemmän asiakasneuvontaan sekä konsultointiin. (Ammattinetti a.)

Taloushallintoalan muuttuessa nopeasti myös alalle valmistuvien ammattilaisten osaamistarpeet muuttuvat. Alalle johtavaa koulutusta tarjoavien oppilaitosten on tärkeää pysyä mukana muutoksessa ja huomioida työelämän muuttuvat tarpeet koulutusta suunniteltaessa. Koulutuksen tulee vastata parhaalla mahdollisella tavalla työelämän tarpeisiin tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin, mitä vahvuuksia ja heikkouksia tradenomien osaamisessa on, mitä ominaisuuksia ja osaamisalueita tilitoimistot työnantajina pitävät tärkeinä, sekä miten laskentatoimen opetus tulisi tilitoimistojen mielestä ammattikorkeakouluissa järjestää ja mitä asioita ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa huomioon ulkoisen laskentatoimen opetusta kehitettäessä.

Opinnäytetyön aiheena on tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen tilitoimistojen näkökulmasta. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö tehtiin osana laajempaa tutkimushanketta, jonka tavoitteena oli koostaa ajantasainen kuva ammattikorkeakoulujen taloushallinnon opetuksen profiileista, sisällöistä ja tavoitteista, sekä kartoittaa opiskelijoiden ja työnantajien arvioita ja odotuksia taloushallinnon nykyisistä ja tulevaisuuden osaamisista. Hanke toteutettiin Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa opinnäytetöiden teemaryhmänä.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset sekä tutkimusmenetelmä

Tutkimus pyrki vastaamaan pääkysymykseen, joka oli ”miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin?”

Pääkysymystä täydennettiin seuraavilla alakysymyksillä:

1. Miten tilitoimistoissa koetaan tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen – millä osa-alueilla osaaminen on vahvaa ja mitä tulisi vielä kehittää?
2. Mitä ulkoisen laskentatoimen osa-alueita tradenomien tulisi erityisesti hallita?
3. Minkälaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia, taitoja sekä osaamisalueita tilitoimistoissa arvostetaan?
4. Minkälaisia muutoksia tilitoimistotyöskentelyssä ja tilitoimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarpeessa on nähtävissä tulevaisuudessa?
5. Tulisiko ulkoista ja sisäistä laskentatoimeja ja rahoitusta opettaa ammattikorkeakouluissa yhtenä kokonaisuutena vai erillisinä osa-alueina?

Tutkimuksen kohteena olivat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun partneriyhtiön, taloushallinnon ohjelmistotoimittaja EmCe Solution Partners Oy:n tilitoimistoasiakkaat. Muita kohderyhmää koskevia rajoituksia ei ollut.

Opinnäytetyön tutkimuksen menetelmäksi valittiin kvantitatiivinen eli määrällinen kyselytutkimus. Tutkimusta varten luotiin Webropol-ohjelmalla sähköinen kyselylomake. Tutkimus toteutettiin lähettämällä kohderyhmälle sähköpostitse linkki kyselylomakkeelle.

Peittomatriisilla kuvataan tutkimuksen alaongelmien, tietoperustan sekä lomakkeen kysymysten ja tulosten välistä yhteyttä (Taulukko 1).

Alaongelma	Tietoperusta (luvun numero)	Tulokset (luvun numero)	Lomakkeen kysymykset
1	3.1, 3.2, 3.3	5.5	8, 9
2	2.2, 3.1, 3.3, 4.2	5.6	10, 11
3	4.1, 4.2	5.7	12
4	4.1, 4.2	5.8	13, 14
5	4.3	5.9	16

Taulukko 1. Peittomatriisi

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö rakentuu kuudesta luvusta. Luvuissa 2-4 käsitellään työn teoriaosuus. Teoriaosuus koostuu kolmesta eri kokonaisuudesta. Luku 2 käsittelee taloushallintoa käsit-

teenä ja esittelee eri määritelmiä taloushallinnolle. Luku 3 käsittelee ulkoisen laskentatoimen teoriaa. Luvussa esitellään pääpiirteittäin tilitoimistotyöskentelyn kannalta keskeisimmät ulkoisen laskentatoimen osa-alueet. Luku 4 käsittelee ulkoisen laskentatoimen osaamista sekä ulkoisen laskentatoimen opetusta suomalaisissa ammattikorkeakouluissa.

Opinnäytetyön empiirinen osuus käsitellään luvussa 5. Ensin esitellään tutkimuksen kohde, tavoitteet sekä ongelmat ja sen jälkeen tutkimusmenetelmä. Tämän jälkeen luvussa 5 käsitellään tutkimuksen tulokset sekä yhteenveto tuloksista. Luku 6 sisältää tutkimuksen luotettavuuden ja tulosten tarkastelun sekä pohdinnan ja johtopäätökset. Lisäksi esitellään kehittämis- sekä jatkotutkimusehdotuksia ja opinnäytetyöprosessin sekä oman oppimisen arviointi.

2 Taloushallinto

Termiä taloushallinto käytetään laajasti kirjallisuudessa sekä yleisesti puhuttaessa esimerkiksi erilaisista laskentatoimen ammattilaisten työtehtävistä. Selkeää määritelmää termille on kuitenkin haastavaa löytää.

2.1 Taloushallinto osana organisaatiota

Taloushallinto on tärkeä ja välttämätön osa organisaation toimintaa. Taloushallinnon tulee tuottaa oikeaa ja luotettavaa tietoa organisaation toiminnan tueksi mahdollisimman kustannustehokkaasti. Taloushallintoon kuuluu paljon rutiinitehtäviä, kuten laskutus ja maksuliikenne, palkanlaskenta ja kirjanpito, yhteydet viranomaisiin sekä taloudellinen raportointi. (Koivumäki & Lindfors 2012, 11.)

Lahden ja Salmisen (2014, 16) mukaan ”taloushallinnolla tarkoitetaan järjestelmää, jolla organisaatio seuraa taloudellisia tapahtumia siten, että se voi raportoida toiminnastaan sidosryhmilleen”. Kirjoittajien mukaan taloushallinto on mahdollista nähdä joko liiketoimintaprosessina tai vaihtoehtoisesti yhtenä yrityksen tukitoiminnoista. Taloushallinnon konkretisointi helpottuu, kun kokonaisuutta käsitellään pienempinä palasina. (Lahti & Salminen 2014, 16.)

Eskolan ja Mäntysaaren (2007, 7) mukaan taloushallinnon tehtävänä on tukea yrityksen prosesseja sekä tuottaa tietoa yrityksen taloudesta. Kirjoittajien mukaan ”taloushallinto huolehtii siitä, että yrityksellä on riittävä taloudellinen osaaminen, jotta yritys pystyy toimimaan tehokkaasti ja kannattavasti.”

Taloushallinnoksi voidaan nimittää myös kokonaista yksikköä yrityksen sisällä. Ikäheimon ym. (2016, 19-20) mukaan ”laskentatoimesta toimintana vastaa organisaation taloushallinto, jota usein kutsutaan myös laskentaosastoksi tai talousyksiköksi”. Tässä tapauksessa taloushallinnon kuvaillaan vastaavan yrityksen toimitusjohtajan suorassa alaisuudessa sekä ulkoisen että sisäisen laskentatoimen toteutuksesta, yritysrahoituksesta sekä toisiinsa myös tieto- ja henkilöstöhallinnosta.

2.2 Taloushallinnon toiminnot

Taloushallinnon määritelmää voidaan lähestyä myös työtehtävien kautta. Laskentatoimen työtehtäväkenttä yrityksissä ja organisaatioissa on hyvin laaja ja monipuolinen. Laskentatoimen tehtäviä on monen tasoisia, ja niiden muodostama kokonaisuutta kutsutaan usein taloushallinnoksi. Työ- ja elinkeinoministeriön Ammattinetin mukaan taloushallinnon toi-

mintoja ovat esimerkiksi laskentatoimi, kirjanpito, tilintarkastus, veroneuvonta sekä palkanlaskenta. Taloushallinnon tarkoituksena on palvella organisaation toimintoja sekä tavoitteiden saavuttamista, ja tuottaa informaatiota johdon tarpeisiin. (Jormakka ym. 2016, 14; Ammattinetti a.)

3 Ulkoinen laskentatoimi

Laskentatoimi on kiinteä osa organisaatioiden toimintaa. Organisaatiot tarvitsevat luotettavaa tietoa toimintansa ja päätöstensä tueksi, ja laskentatoimen tehtävänä on tuottaa tätä informaatiota. Laskentatoimi voidaan nähdä prosessina ja järjestelmänä, jonka avulla organisaatiossa kerätään, mitataan, tallennetaan ja kommunikoidaan tietoa tukemaan päätöksentekoa. (Ikäheimo, Malmi & Walden 2016, 12.)

Laskentatoimi jaetaan edelleen ulkoiseen ja sisäiseen laskentatoimeen tuottamansa informaation perusteella. Sisäistä laskentatoimea kutsutaan usein myös johdon laskentatoimeksi, sen näkökulman palvellessa erityisesti yritysjohton tarpeita. Ulkoinen laskentatoimi puolestaan tunnetaan myös nimellä rahoittajien laskentatoimi (financial accounting). (Ikäheimo ym. 2016, 13.)

Ulkoisen laskentatoimen tehtävänä on kerätä, muokata ja tuottaa tietoa organisaation sidosryhmien tarpeisiin. Yrityksellä on useita eri sidosryhmiä, jotka kaikki tarvitsevat ulkoisen laskentatoimen tuottamaa informaatiota päätöstensä tueksi. Tärkeimpiä yrityksen sidosryhmiä, joita ulkoinen laskentatoimi palvelee, ovat rahoittajat eli osakkeenomistajat sekä lainoittajat, asiakkaat, työntekijät, alihankkijat, tavaroiden ja palveluiden toimittajat, sekä eri julkishallinnon edustajat ja viranomaiset (Ikäheimo ym. 2016, 13.)

Ulkoinen laskentatoimi antaa kuvan organisaation taloudellisesta asemasta ja tuloksesta. Ulkoisen laskentatoimen tuottama tieto on eri organisaatioiden välillä hyvin samanlaista, sillä sitä säädellään tarkasti erilaisin normistoin ja laein. Lainsäädäntö määrittelee ne tavat, joilla yrityksen on merkittävä muistiin kaikki taloudelliset tapahtumat. Näin sidosryhmien on mahdollista varmistua yrityksen tuottaman taloudellisen informaation todenmukaisuudesta ja vertailukelpoisuudesta. Tärkeimpiä ulkoista laskentatoimea sääteleviä lakeja ovat kirjanpitolaki- ja asetus sekä erilaiset verolait. (Ikäheimo ym. 2012, 13; Jormakka ym. 2016, 12.)

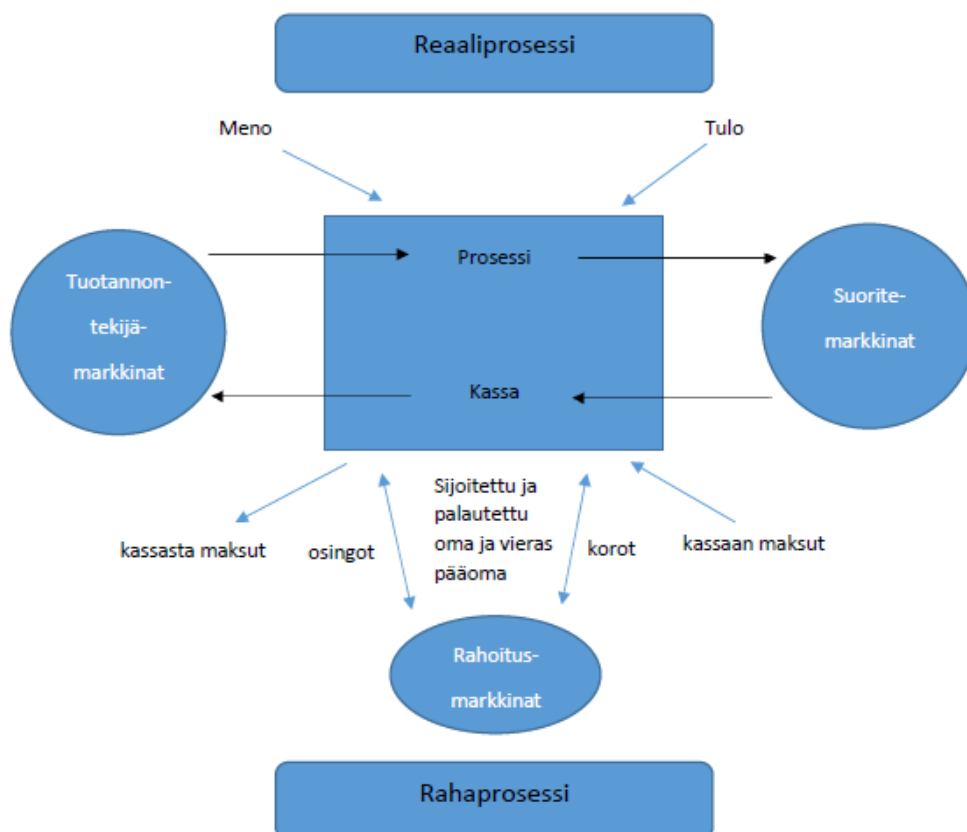
3.1 Kirjanpito

Kirjanpito on järjestelmä, jonka avulla merkataan systemaattisesti muistiin kaikki kirjanpitovelvollisen taloudelliset tapahtumat. Kirjanpitoa säätelee kirjanpitolaki- ja asetus. Kirjanpitolaisissa säädetään muun muassa kirjanpitovelvollisuudesta, kirjattavien liiketapahtumien lajista, kirjausten tekotavasta, sekä niistä yhteenvedoista, laskelmista ja selvityksistä joita kirjanpitojärjestelmästä tulee saada. Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisen tulee noudattaa hyvää kirjanpitolapaa. Käytännössä tällä tarkoitetaan vakiintuneita, hyviä menette-

lytapoja. Hyvää kirjanpitoa ei siis ole määritelty lainsäädännössä, vaan se muodostuu käytännön ja teorian muokkaamista säännöksistä. Näin ollen käsite muuttuu ja kehittyy yhdessä kirjanpidon teorian ja käytännön kanssa. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 19; Tomperi 2015, 7.)

Kirjanpitolaki pitää siis sisällään perussäännökset kirjanpidosta sekä tilinpäätöksestä. Kirjanpidossa tulee ottaa huomioon kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen lisäksi myös useat eri yhteisölait, jotka omalta osaltaan sisältävät säännöksiä eri yhteisömuotojen kirjanpitoon liittyvistä kysymyksistä. Tällaisia yhteisölakeja ovat esimerkiksi osakeyhtiölaki ja yhdistyslaki. Lisäksi kirjanpitoon vaikuttavat myös eri kauppaoikeudelliset säännökset. (Tomperi 2015, 7.)

Yrityksen taloudellista toimintaa voidaan kuvata yrityksen kiertokulkaavion avulla (Kuvio 1). Kiertokulkaaviossa ovat mukana taloudellisen kokonaisuuden muodostavat neljä markkinaa: tuotannontekijä-, suorite-, rahoitus- sekä käyvän arvon markkinat. Varsinaisia liiketapahtumia syntyy suorite-, rahoitus- ja tuotannontekijämarkkinoilla, mutta myös käyvän arvon markkinoilla tapahtuvat arvonn muutokset tulee ottaa huomioon tuotettaessa taloudellista tietoa. (Ikäheimo ym. 2012, 47.)

Kuvio 1. Yrityksen kiertokulkaavio (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 21 mukaan).

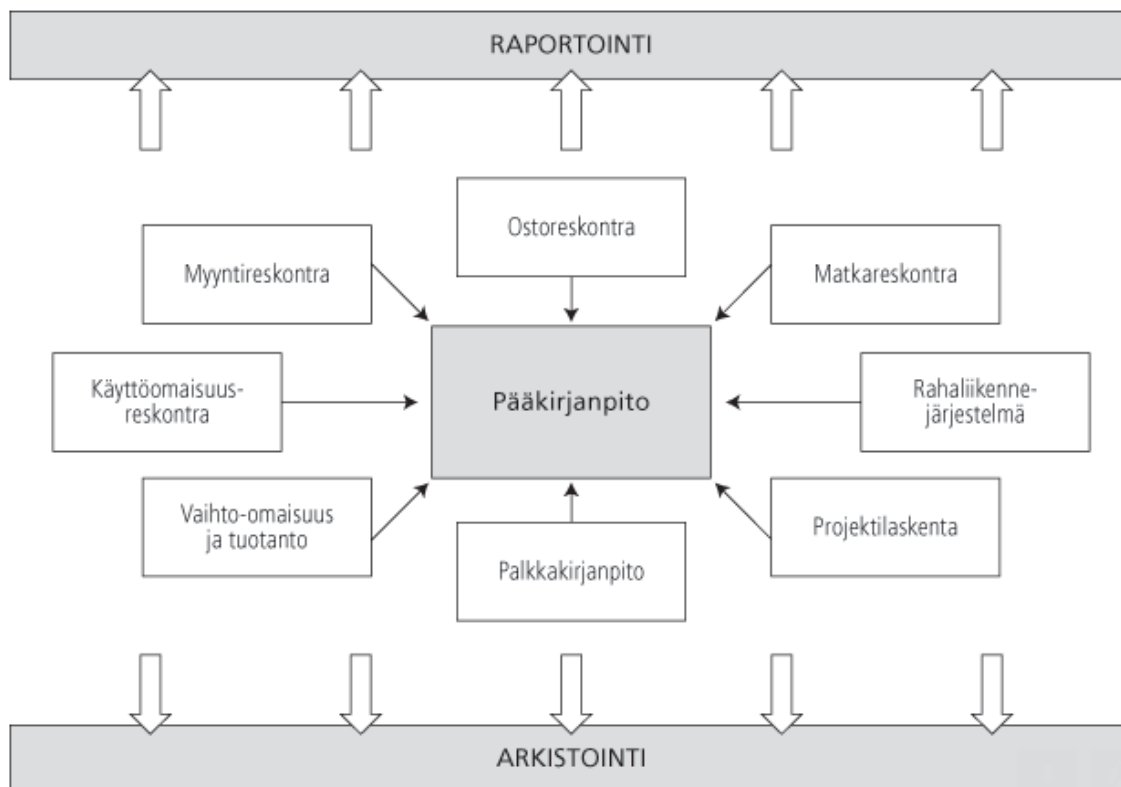
Kaavion yläosan tapahtumia kutsutaan reaali prosessiksi, ja niiden taloudellinen vastine on kaavion alaosassa nähtävä rahaproessi. Kirjanpito pyrkii esittämään liiketoiminnan reaali prosessista oikean ja riittävän rahamääräisen kuvauksen (Ikäheimo ym. 2016, 44-47).

Liiketapahtumia kirjanpitolain mukaan ovat menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Kirjanpitolaki velvoittaa kirjanpito velvollisen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa. Jokainen liiketapahtuma tulee siis kirjata vähintään kahdelle eri tilille niin, että veloitus- ja hyvitystapahtumien summat vastaavat toisiaan. Näin kirjanpitoon merkitään kunkin liiketapahtuman osalta sekä rahan lähde, että sen käyttö. (Leppiniemi & Kykänen 2015, 33–35.)

Poikkeuksena kahdenkertaisen kirjanpidon vaatimukseen on ammatin- tai liikkeenharjoittaja, jolla päättäneenä sekä sitä edeltävänä tilikautena on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa, liikevaihto ylittää 200 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. (KPL 1:1 a §.)

Kirjanpitoa laaditaan tilikausittain. Tilikauden kirjanpito aloitetaan laatimalla tilinavaus, jossa edellisen tilikauden taseen tiedot siirretään uudelle tilikaudelle. Tilikauden aikana kirjanpitoon kirjataan liiketapahtumat, ja tilikauden päätteeksi laaditaan tilinpäätös. Tavallisesti tilikauden pituus on 12 kuukautta. Tilapäisesti tilikausi voi olla 12 kuukautta pidempi tai lyhyempi, kun toiminta aloitetaan, lopetetaan tai tilikautta muutetaan. Enintään tilikauden pituus voi kuitenkin olla 18 kuukautta. Yhdenkertaista kirjanpitoa pitävillä ammatin- ja liikkeenharjoittajilla tilikausi on aina kalenterivuosi. (Kerbs 2016, 1; Hakonen, Eklund & Roos 2016, 15.)

Kirjanpitoja ovat pääkirjanpito sekä mahdolliset osakirjanpidot kuten osto- ja myyntireskontrat, palkkakirjanpito, käyttöomaisuuskirjanpito sekä varastokirjanpito. Osakirjanpidoista tiedot viedään pääkirjanpitoon yhdistelmäkirjauksina. Organisaation pääkirjanpito siis nivoo yhteen kaikki organisaation taloushallinnon osaprosessit. Pääkirjanpidossa eri osaprosessit täsmäytetään ja jaksotetaan sekä koostetaan raportoitaviksi. Lisäksi pääkirjanpitoon kuuluu verojen käsittely sekä raporttien tuottaminen. Tilikauden päätteeksi pääkirjanpidon kirjauksista johdetaan tilinpäätös. (Kuvio 2; Lahti & Salminen 2014, 17; Kerbs 2016, 1-10.)

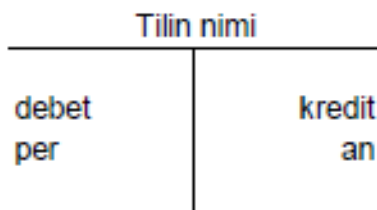

Kuvio 2. Taloushallinto koostuu pääkirjanpidosta, sen esiprosesseista, raportoinnista ja arkistoinnista (Lahti & Salminen 2014, 19).

Kirjanpidon kirjaukset on mahdollista tehdä joko maksu- tai suoriteperusteisesti. Suoriteperusteinen meno kirjataan, kun tuotannontekijä vastaanotetaan. Suoriteperusteinen tulo kirjataan vastaavasti, kun suorite luovutetaan. Mikäli käytetään maksuperusteista kirjanpitoa, tulee ostovelkojen ja myyntisaamisten määrän olla jatkuvasti selvitetävissä. Tavallisesti kirjanpidossa pääsääntönä on suoriteperusteisuus. Suoriteperusteisuus vastaa paremmin todellista tilannetta, ja on kohdentamisen perusteena myös elinkeinotulo- ja arvonlisäverotuksessa. Maksuperusteisuutta on kuitenkin sallittua noudattaa tilikauden aikana, mutta tällöin kirjanpito on oikaistava suoriteperusteiseksi viimeistään tilinpäätökseen. Poikkeuksena tähän ovat vähäiset liiketapahtumat, joiden yhteisvaikutus ei ole olennainen. (Leppiniemi & Kykkänen 2016, 38; Malmi ym. 2016, 45.)

Kaikki liiketapahtumat tulee kirjata kirjanpidon tileille sisältönsä mukaisesti. Tilin tulee pitää jatkuvasti saman sisältöisinä, ja niistä tulee laatia selkeä ja riittävästi eritelty tililuettelo, joka selittää tilin sisällön. Yleensä tilin nimi ilmaisee sille merkittävien liiketapahtumien luonteen ja samalla tilin sisällön. Yleisiä käytössä olevia tilejä ovat esimerkiksi Ostotili, Myyntitili, Kassatili ja Pankkitili. Jos tilin sisältöä muutetaan, muutoksen sisällön sekä päivämäärän tulee ilmetä joko tililuettelosta tai erillisestä asiakirjasta. Tilien sisältö on olennainen osa kirjausketjua, ja ketjun aukottomuuden kannalta tililuettelo on tärkeää pitää ajan tasaisena. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 38; Kerbs 2016, 7.)

Kirjanpidon tili on laskentakehikko, jolla on kaksi puolta. Näillä tasa-arvoisilla puolilla on erilaisia vakiintuneita nimityksiä, joista suositeltavia termipareja ovat ”per-an” sekä ”debet-kredit”. Näillä termeillä ilmaistaan kirjaus tilin kyseiselle puolelle (Kuvio 3).

Kuvio 3. Kirjanpidon tilin rakenne.

Tapahtuman kirjaaminen tilille tapahtuu kahden perusolettaman mukaan. Ensimmäinen olettama on, että rahan lisäys kirjataan rahatilin debet-puolelle ja rahan vähentäminen tilin kredit-puolelle. Toinen olettama liittyy kahdenkertaiseen kirjanpitoon; jokainen kirjaus tehdään kahdelle eri tilille niin, että debet- ja kredit-puolille tehtyjen kirjausten määrä vastaa toisiaan. (Malmi ym. 2016, 47.)

Kirjanpitolain mukaisesti liiketapahtumat tulee kirjata tileille niin, että niitä voidaan tarkastella aika- ja asiajärjestyksessä. Vaatimuksen toteutumiseksi kirjauksen tietoihin merkitään liiketapahtuman päivämäärä ja tiliöinti. Käteismaksut on kirjattava päiväkohtaisesti viipymättä. Saman päivän käteismyynnit voidaan yhdistää yhdeksi kirjaukseksi, ja vastaavasti käteisostot omaksi kirjaukseksi. Nettokirjaukset eivät ole sallittuja. Näin ollen esimerkiksi myyntitulon ja ostomenon erotuksen kirjaaminen liiketapahtumana kirjanpitoon ei ole mahdollista. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 38–39.)

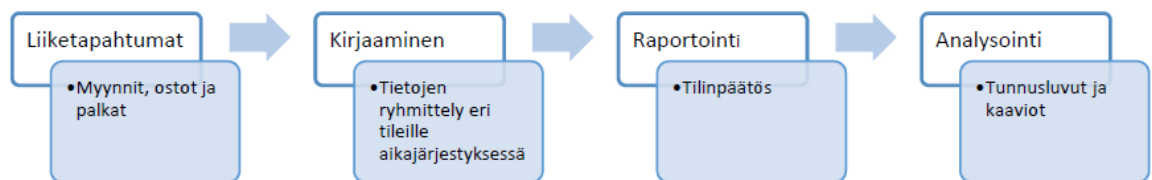
Muut kuin käteistä rahaa koskevat liiketapahtumat voidaan kirjata kuukausikohtaisesti tai muulla vastaavalla jaksotuksella. Kirjaukset on kuitenkin tehtävä siinä ajassa, että kirjanpitolaissa ja muissa laeissa vaadittavat viranomaisilmoitukset esimerkiksi verotusta varten voidaan laatia ajan tasalla olevasta kirjanpidosta, sekä niin, että kirjanpidosta vastaava voi täyttää valvontavelvollisuutensa. Kaikki kirjaukset on aina tehtävä ennen tilinpäätöstä. (Leppiniemi & Kykkänen 2015, 38–39.)

Kirjausten on perustuttava päivättyihin ja järjestelmällisesti numeroituihin tai vastaavalla tavalla yksilöityihin tositteisiin, jotka todentavat liiketapahtuman. Tämän lisäksi liiketapahtuman, tosittien ja kirjauksen välisen yhteyden tulee olla vaikeuksitta todettavissa. Tositteita ovat esimerkiksi laskut, rahtikirjat ja lähetysluettelot, käteis- ja pankkikorttikuitit sekä tiliotteet. Mikäli ulkopuolisen antamaa tositetta ei ole mahdollista saada, tulee kirjanpito-

velvollisen itse todentaa kirjaus laatimalla asianmukainen, varmennettu tosite. (Hakonen ym 2016, 18; Kerbs 2016, 5; KPL 2:5 §.)

Kirjanpidon muodostuessa pääkirjanpidosta ja osakirjanpidoista, tulee niiden yhteys toisiinsa voida todentaa. Lisäksi kirjanpidoista sekä tositteiden ja muiden kirjanpitoaineistojen lajeista tulee olla luettelo, josta käy ilmi niiden keskinäiset yhteydet ja säilytystavat. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös, kirjanpidot, tositteet ja muu kirjanpitoaineisto on säilytettävä huolellisesti siten, että niiden tarkastelu Suomesta käsin on mahdollista ilman viivettä. (Hakonen ym. 2016, 17, KPL 2:9 §.)

Tilinpäätös, toimintakertomus, kirjanpidot, tililuettelo sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistoista on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto sekä muu kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. (KPL 2:10 §.)

Kuvio 4. Ulkoisen laskentatoimen prosessi.

3.2 Tilinpäätös

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden sisällä tilikauden päättymisestä. Tilinpäätöksen tulee sisältää tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaava tase, tuloksen muodostumista kuvaava tuloslaskelma, varojen hankintaa ja niiden käyttöä selvittävä rahoituslaskelma, sekä liitteenä olevat tiedot. Lisäksi kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vertailutieto edelliseltä tilikaudelta. Tilinpäätökseen on lisäksi liitettävä toimintakertomus, mikäli kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö, sellainen osuuskunta tai yksityinen osakeyhtiö, joka ei ole mikro- tai pienyritys; tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö (Kerbs 2016, 93-94; KPL 3:1§.)

Laki siis edellyttää tuloslaskelmaa ja tasetta kaikilta kirjanpitovelvollisilta. Rahoituslaskelma edellytetään ainoastaan, mikäli kyseessä on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yritys. Tilinpäätöstä koskevat kirjanpitolaissa määrätyt yleisperiaatteet, jotka ovat

- jatkuvuus
- johdonmukaisuus
- sisältöpainotteisuus

- varovaisuus
- tasejatkuvuus
- suoriteperusteisuus
- tase-erien erillisarvostus
- netottamiskielto.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätöksen tulee noudattaa olennaisuuden periaatetta. (Kerbs 2016, 95; Leppiniemi & Kykkänen 2015, 44.)

Olennaisena pidetään asiaa, jonka pois jättäminen tai väärin ilmoittaminen tilinpäätöksessä voi vaikuttaa niihin päätöksiin, jota tilinpäätösinformaation käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella. Vaikka yksittäisenä tällainen asia tai seikka olisi epäolennainen, tilinpäätöksessä olennaisuuden arviointi tulee aina kohdistaa kokonaisuuteen. Olennaisuuden lisäksi muut yleiset tilinpäätösperiaatteet ovat oletus kirjanpitovelvollisen toiminnan jatkuvuudesta, johdonmukaisuus laatimisperiaatteiden ja -menetelmien välillä, sisältöpainotteisuus, varovaisuus, tilinavauksen perustuminen edellisen kauden päättäneeseen taseeseen, suoriteperusteisuus, erillisarvostus sekä netottamiskielto. (KPL 3:2-3§.)

Kirjanpitolainsäädännön noudattaminen kaikkien kirjanpidon ja tilinpäätöksen osien kohdalla johtaa normaalitilanteessa oikean ja riittävän kuvan muodostumiseen. On kuitenkin mahdollista, että kirjanpitovelvollisella on erityisiä tapahtumia tai tilanteita, jotka johtavat siihen, ettei lainsäädännössä mainittujen tietojen antaminen anna oikeaa ja riittävää kuvaa. Tämän kaltaisessa tilanteessa kirjanpitovelvollisen tulee antaa tarpeelliset liitetiedot lukijalle. (Leppiniemi & Kykkänen 2013, 41.)

Tase kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöspäivänä. Taseesta ilmenee yrityksen varallisuus, oman pääoman sekä velkojen määrä ja luonne. Tasekaavasta eli taseen erien vähimmäisesitystavasta säädetään kirjanpitoasetuksessa. Taseessa tulee esittää kaikki säädöksen mukaiset tilit, joilla on ollut loppusaldo päättyneellä tai sitä edeltäneellä tilikaudella. Mikäli loppusaldoa ei kummallakaan menneistä tilikausista ole ollut, ei tiliä tule esittää taseessa. Taseen vertailukelpoisuuden edellytyksenä on, että tilien merkitys ei muutu tilikausien välillä. Mahdollisista tilien sisältöjen muutoksista tulee ilmoittaa taseen liitetiedoissa. (Ikäheimo ym. 2012, 64–65.)

Taseessa esitetään kaksi puolta, vastaavaa eli varat ja vastattavaa eli velat. Vastaavaapuolen erät eli aktiivat ilmaisevat yrityksen hallussa olevat ja taloudellista hyödyntämisarvoa sisältävät varat tilinpäätöspäivänä. Varat esitetään taseessa likviditeettiin eli rahaksi

muutettavuuteen perustuvassa järjestyksessä. Ylimpänä taseessa esitetään vaikeimmin ja hitaimmin rahaksi muutettavissa olevat varallisuuserät. (Ikäheimo ym. 2010, 66.)

Vastaavaa-puoli voidaan jakaa edelleen kahteen pääryhmään, pysyviin eli pitkäkestoisiin ja vaihtuviin eli lyhytkestoisiin vastaaviin. Pysyvät vastaavat kuvaavat pitkävaikutteisia tuotannontekijöitä. Näillä tuotannontekijöillä katsotaan olevan kyky tuottaa tuloa enemmän kuin yhden tilikauden ajan. Pitkävaikutteisia tuotannontekijöitä ovat tyypillisesti esimerkiksi tekijänoikeudet, patentit, rakennukset, koneet ja laitteet. Pysyvät vastaavat jaetaan edelleen kolmeen eri luokkaan; aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin sekä sijoitusomaisuuteen. Vaihtuvat vastaavat, joihin kuuluvat esimerkiksi vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus, ovat tarkoitettu vaihdettaviksi seuraavan tilikauden aikana. Rahoitusomaisuus kuvaa yrityksen lyhytaikaista maksuvalmiutta. (Ikäheimo ym. 2012, 67–68.)

Taseen vastattavaa-puoli ilmaisee yrityksen oman ja vieraan pääoman tilinpäätöshetkellä. Vieras pääoma eli velat jaetaan vastaavien tavoin kestopensa mukaisesti pitkä- ja lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan. Pitkäaikaista vierasta pääomaa ovat tyypillisesti lainat rahoituslaitoksilta, esimerkiksi pankkilainat. Lyhytaikaiset eli seuraavan tilikauden aikana takaisin maksettavat velat pitävät sisällään rahoituslaitoslainoja, ostovelkoja sekä erilaisia siirtovelkoja. Lyhytaikaisiin velkoihin taseessa lukeutuvat myös pitkäaikaisten rahoituslaitoslainojen seuraavan tilikauden aikana erääntyvät lyhennyserät. (Jormakka ym. 2016, 24.)

Tilinpäätös ja mahdollinen toimintakertomus on päivättävä ja allekirjoitettava. Allekirjoittajana toimii hallitus tai vastuunalaiset yhtiömiehet ja toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö. Kirjanpitolaissa katsotaan, että allekirjoittamalla tilinpäätöksen yrityksen hallitus hyväksyy sen. Tase-erittelyitä ei uuden kirjanpitolain mukaan tarvitse enää allekirjoittaa eikä päivätä. (Kerbs 2016, 114.)

3.3 Verotus

Suomessa arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat liiketoimintana tavaroiden tai palveluiden myyntiä, vuokrausta tai näihin rinnastettavaa toimintaa. Arvonlisävero on kulutusvero. Tavarain tai palvelun myyjä perii veron ostajalta myynnin yhteydessä ja tilittää veron valtiolle. Suomessa arvonlisäveroa säätelee arvonlisäverolaki (avl) ja arvonlisäveron kirjaamisesta kirjanpitoon ohjeita antaa kirjanpitolautakunta (KILA). (Hakonen ym. 2016, 76, Kerbs 2016, 18.)

Arvonlisävero on välillinen vero, joka on tarkoitettu kuluttajan maksettavaksi. Tästä johtuen myyjällä on oikeus vähentää arvonlisävero liiketoimintaansa varten ostamastaan tava-

rasta tai palvelusta, jonka hintaan sisältyy arvonlisävero. Näin lopullisiin kuluttajahintoihin siirtyy vain yhdenkertainen arvonlisävero. Arvonlisävero ei siis ole myyjälle tuottoa eikä kuluja. Se otetaan huomioon hinnoittelussa lisäämällä se tuotteen tai palvelun hintaan sen jälkeen, kun myyjä on laskenut tuotteelle tai palvelulle haluamansa myyntikatteen. Arvonlisäveron lisäksi muita välillisiä veroja ovat esimerkiksi valmisteverot kuten vastikään käytöstä poistettu makeisvero sekä energiaverot. (Hakonen ym. 2016, 75, Kerbs 2016, 18.)

Arvonlisäverollista toimintaa harjoittavan yrityksen on rekisteröidyttävä. Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin tulee ilmoittautua, jos tilikauden liikevaihto ylittää 10 000 euroa. Yritykset, joiden liikevaihto ylittää 10 000 mutta alittaa 30 000 euroa, voivat saada huojennusta osasta tilikaudelta maksettavasta arvonlisäverosta. (Hakonen ym. 2016, 77; Kerbs 2016, 19.)

Suomessa vuonna 2017 käytössä oleva yleinen arvonlisäveroprosentti on 24. Yleisen verokannan lisäksi on kaksi alennettua verokantaa. Elintarvikkeista, rehusta, sekä ravintola- ja ateriapalveluista suoritettava arvonlisävero on 14 %. 10 % arvonlisävero suoritetaan seuraavista tavaroista ja palveluista:

- kirjat
- lääkkeet
- liikuntapalvelut
- elokuvanäytökset
- kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsy
- henkilökuljetus
- majoituspalvelut
- televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset.

Arvonlisäveron ulkopuolelle jäävää toimintaa on muun muassa kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti ja vuokraus, terveyden- ja sairaanhoito sekä sosiaalihuolto, arvonlisäverolaissa erikseen määritellyt koulutuspalvelut, rahoitus- ja vakuutuspalvelut sekä postin yleispalvelut. (Verohallinto.)

Myyntien ja hankintojen arvonlisäverot kirjanpidossa selvitetään kuukausittain suoriteperusteisesti. Myynnistä vero suoritetaan siltä kalenterikuukaudelta, jonka aikana tavara on toimitettu tai palvelu suoritettu. Ostojen arvonlisävero puolestaan vähennetään siltä kuukaudelta, jonka aikana tavara tai palvelu on vastaanotettu. Tilitettävä veron määrä on yhtä kuin kuukauden myyntien verosta vähennetty saman kuukauden vähennyskelpoisiin ostoihin sisältyvä vero. Arvonlisävero ilmoitetaan ja suoritetaan Verohallinnolle kirjanpidosta saatavan tiedon perusteella. (Hakonen ym. 2016 82; Kerbs 2016, 18-20.)

Kaikkien yritysten tulee maksaa voitostaan tuloveroa. Yritysten verotus perustuu elinkeinoverolakiin (EVL), ja sen pohjana toimii yrityksen tuloslaskelma ja tase. Yrityksen verovuosi on tilikausi, ja tuloslaskelma sekä tilinpäätös laaditaan tilikaudelta. Tuloveroa maksetaan kirjanpidon osoittamasta elinkeinotoiminnan tuloksesta korjattuna verolakien mukaisilla oikaisuilla. (Kerbs 2016, 31.)

Kun yritys perustetaan, se ilmoitetaan kaupparekisteriin sekä verohallinnon eri rekistereihin, muun muassa ennakoperintärekisteriin. Yrityksen ollessa ennakoperintärekisterissä ei palvelun tai tavaran ostajan tarvitse toimittaa ennakonpidätystä hankinnastaan. Ennakoperinnän kautta yritys maksaa etukäteen veroja arvioidusta verotettavasta tuloksestaan. (Jormakka ym. 2016, 109.)

Ennakkoveron maksavat yhtiömuodosta riippuen joko omistajat tai yritys itse. Yksityisliikkeen tai henkilöyhtiön ennakkoverot maksavat yrittäjät, kun taas osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen ja maksaa itse ennakkoveronsa. Eri yhtiömuodot myös antavat veroilmoituksensa Verohallinnolle eri aikaan. Yksityisliikkeet ja henkilöyhtiöt jättävät veroilmoituksensa huhtikuussa, kun taas osakeyhtiö on velvollinen jättämään veroilmoituksensa neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. (Jormakka ym. 2016, 109.)

Veroilmoituksen perusteella Verohallinto valmistelee lopullisen verotuksen. Maksettuja ennakkoveroja verrataan yrityksen verotettavan tuloksen perusteella määräytyviin veroihin. Erotus maksetaan joko jäännösverona tai palautetaan yritykselle veronpalautuksena. (Jormakka ym. 2016, 109.)

Verotus on erilaista eri yhtiömuodoille. Yksityinen elinkeinonharjoittaja maksaa veroa kaikkien pääoma- ja ansiotulojensa perusteella. Yrityksen voitto verotetaan sen omistajalla pääoma- ja ansiotulona niin, että pääomatuloa on pääomatulo-osuuden laskentaperusteelle laskettu 20 prosentin vuotuinen tuotto. Muu osa verotetaan omistajan ansiotulona. Ennen verotuksen päättymistä yrittäjä voi vaihtoehtoisesti valita 10 prosentin vuotuisen tuoton pääomatulo-osuuden laskentaperusteelle, tai vaatia koko yritystulon verottamista ansiotulona. (Jormakka ym. 2016, 111–112.)

Henkilöyhtiöiden eli avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden tulo jaetaan yhtiömiesten tuloina verotettavaksi niiden osuuksien mukaan, jotka jokaiselle yhtiömiehelle on laskettu yhtiön tuloon. Kuten yksityisen elinkeinonharjoittajan kohdalla, myös yhtiömiehen pääomatuloa on pääomatulon laskentaperusteelle laskettu 20 prosentin vuotuinen tuotto, muun osan ollessa ansiotuloa. (Jormakka ym. 2016, 112.)

Verotusta varten tulee selvittää yrityksen nettovarallisuus. Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yrityksen varojen määrästä velkojen määrä. Nettovarallisuuteen lasketaan mukaan yhtiön kaikkien eri tulolähteiden varat ja velat. Varoihin ei lueta laskennallisia verosaamisia, eikä sellaisia pitkäaikaisia menoja joilla ei ole varallisuusarvoa. Velkoihin puolestaan ei lueta laskennallisia verovelkoja. Jakamalla nettovarallisuuden arvo yrityksen ulkona olevien osakkeiden määrällä, saadaan osakkeen matemaattinen arvo. Tämä arvo määrää jokaisen osakkeenomistajan kohdalla, kuinka suuri osa osingosta luetaan verotettavaksi ansiotuloksi. (Verohallinto b.; Jormakka et. al. 2016, 111.)

Yksityisliikkeiden ja henkilöyhtiöiden nettovarallisuus saadaan lisäämällä varojen ja velkojen erotukseen 30 prosenttia tilikauden aikana maksetuista ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Lisäämällä tämä laskennallinen 30 prosenttia palkoista nettovarallisuuteen saadaan edellä mainittu pääomatulo-osuuden laskentaperuste (Verohallinto c; Jormakka ym. 2016, 110).

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jonka saama tulo lasketaan siten, että veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot. Tulojen ollessa suuremmat kuin menot, kertyy yritykselle verotettavaa tuloa. Vuonna 2017 yritysten tuloveroprosentti on 20 prosenttia. Verotettava tulo lasketaan kirjanpidon perusteella, mutta kirjanpidon ja verotuksen eroavaisuuksien vuoksi kirjanpidon tulos saattaa poiketa lopullisesta verotettavasta tuloksesta. (Verohallinto b.)

Kirjanpidon tulos saadaan vähentämällä kulut tuotoista. Kirjanpitoon kirjataan kaikki tuotot ja kulut riippumatta siitä, ovatko ne veronalaisia tai vähennyskelpoisia. Verotuksen näkökulmasta tulosta tulee siis oikaista vähentämällä siitä muut kuin veronalaiset tuotot sekä vähennyskelvottomat menot (kuvio 5).

Yrityksen verotettava tulo	
+/-	Tilikauden tulos
+	Välittömät verot
+	Vähennyskelvottomat menot
	esim.
	* sakot ja pysäköintivirhemaksut
	* 50 % edustuskuluista
	* yksityiskulutukseen liittyvät menot
-	Verovapaat tuotot
+/-	Jaksotuserot
+/-	Muut oikaisut
=	Verovuoden verotettava tulo
-	Aiempien vuosien tappiot (vähennyskelpoisia seuraavina 10 vuotena)
=	Lopullinen verotettava tulo

Kuvio 5. Yrityksen verotettavan tulon laskeminen.

4 Laskentatoimen osaaminen

Tässä kappaleessa käsitellään osaamista ja ammattitaitoa käsitteinä yleisellä tasolla. Lisäksi käsitellään ulkoisen laskentatoimen ammattilaiselta vaadittavaa osaamista sekä henkilökohtaisia ominaisuuksia. Kappaleessa esitellään myös laskentatoimen opetusta suomalaisissa ammattikorkeakouluissa.

4.1 Osaaminen ja ammattitaito

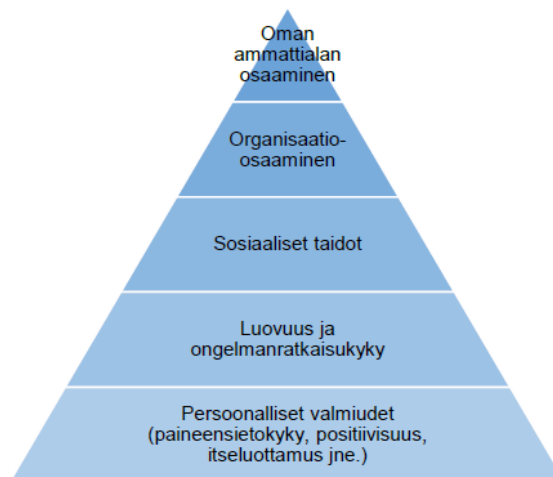
Yleisellä, laajalla tasolla osaamista voidaan helposti lajitella ja kuvailla erilaisilla osaamisnimikkeillä. Yksilötasolle siirryttäessä osaamisen tarkastelu vaikeutuu huomattavasti. Mistä yksilön osaaminen koostuu? Yksilön kohdalla osaamisessa on kyse monitahoisesta joukosta erilaisia valmiuksia, ja toisin kuin yritystasolla, joudutaan yksilötasolla ottamaan kantaa siihen, millaisia kriteereitä yksilön pätevyyteen kuuluu. (Viitala 2006, 110.)

Yksilötason osaamisesta käytetään monenlaisia käsitteitä. Englanninkielisestä kirjallisuudesta suomeksi käännetyt ”skills”, ”competencies” ja ”capabilities” eli ”taidot”, ”pätevyys” ja ”kyvykkyys” ovat useimmin käytettyjä. Pätevyyttä voidaan pitää johonkin tiettyyn työtehtävään liittyvänä osaamisena, kun taas kyvykkyys kuvailee enemmän yleisiä työelämässä vaadittavia taitoja. (Viitala 2006, 113.)

Viitalan (2006, 113) mukaan ”hyvä ammattitaito sisältää tietoja, taitoja, valmiuksia ja asenteita. Se on määritelty monipuoliseksi ja kokonaisvaltaiseksi kyvykkyudeksi suoriutua työtehtävistä.” Monipuolisuudella ja kokonaisvaltaisuudella tarkoitetaan sellaista työtehtävien hallintaa, joka mahdollistaa itsenäisen suoriutumisen, sisältää vastuullisuuden sekä tuottaa onnistumisia myös muuttuvissa olosuhteissa.

Aarnikoivu (2010, 65) puolestaan kuvaa ammattitaidon olevan yleisesti määritelty kyvyksi hallita työnteon prosessi niin oikeanlaisella toiminnalla vaihtuvissa tilanteissa, kuin ajattelun tasollakin. Ammattitaitoa voidaan pitää ”pysyvänä tekemisvalmiutena”, joka edellyttää sekä harjaantumista että tietoa. Aarnikoivun mukaan ammattitaidon voidaan katsoa koostuvan useista osataidoista.

Ammattitaidon rakentumista voidaan kuvata osaamispyramidilla (Kuvio 6). Pyramidin kerrokset esittävät eri ammattitaidon osa-alueita.

Kuvio 6. Osaamispyramidi (Viitala 2006, 116 mukaan)

Pyramidin perustana olevat persoonalliset valmiudet liittyvät läheisesti persoonallisuuteen ja ihmisenä kehittymiseen, kun taas lähempänä pyramidin huippua osaaminen liittyy enemmän suoritettavaan työtehtävään. (Viitala 2006, 116.)

Nykyisessä työelämässä ammattitaidon jatkuva kehittäminen ja ammatillinen kasvu ovat tärkeissä rooleissa. Työpaikat ja -ympäristöt, ammateissa vaadittava osaaminen sekä työtehtävät ovat jatkuvan muutoksen alaisena. Tämä edellyttää työntekijältä jatkuvaa oppimista ja ammatillisen pätevyyden ja osaamisen ylläpitämistä ja täydentämistä. (Aarnikoivu 2010, 67.)

Taloushallintoala muuttuu jatkuvasti, ja etenkin työn sähköistyminen sekä automaation lisääntyminen muuttaa työn luonnetta lähitulevaisuudessa. Tällaisessa tilanteessa ammatillisen osaamisen ylläpitäminen ja päivittäminen vastaamaan muuttuvia tarpeita on erittäin tärkeää.

Aarnikoivun (2010, 67) mukaan ammatillisesti ajan tasalla oleva työntekijä:

- pyrkii kehittymään ja ottaa vastaan haastavia, kehittyviä työtehtäviä
- kehittää suoritustaan systemaattisesti
- tuntee viimeisimmän tiedon, sovellukset ja alansa saavutukset
- hyödyntää tietoa ja etsii uudelle tiedolle sovelluksia
- hakee ja esittää ongelmiin aktiivisesti ratkaisuja
- panostaa asiantuntemukseensa ja tunnetaan asiantuntemuksestaan

- verkostoituu ja pitää yllä kontakteja
- kykenee kriittiseen ajatteluun
- osaa hyödyntää palautetta kehittymisensä tukena.

4.2 Ulkoisen laskentatoimen ammattilaisen osaaminen

Taloushallinnon ja ulkoisen laskentatoimen parissa työskentelevien ammattilaisten ammattinimikkeitä on useita erilaisia. Töissä.fi -sivuston mukaan rahoituksen tai taloushallinnon tehtäviin sijoittuneiden valmistuneiden tradenomien yleisimpiä ammattinimikkeitä ovat kirjanpitäjä, talouspäällikkö tai -johtaja, palveluneuvoja, palkanlaskija, talousassistentti, rahoituspäällikkö ja controller. Työ- ja elinkeinoministeriön ylläpitämä, ammatteja ja työtehtäviä esittelevä Ammattinetti esittelee taloushallinnon ammattinimikkeinä controllerin, kassanhoitajan, kirjanpitäjän, palkanlaskijan, sihteerin tai assistentin, tilintarkastajan, toimistosihteerin sekä yritysneuvojan. (Töissä.fi; Ammattinetti.)

Taloushallinnon ammattilaiselta vaadittava osaaminen on työtehtävästä tai ammattinimikkeestä huolimatta hyvin yhteneväistä. Ammattilaiselta vaaditaan luonnollisesti taloushallinnon opintoja ja työkokemusta. Lisäksi tulee ymmärtää liiketoiminnan yleisiä lainalaisuuksia sekä asiakkaiden liiketoimintaa. Ammatillisen osaamisen lisäksi nykyään korostuu entistä enemmän tietoteknisten taitojen tarve sekä asiakaspalveluasenne ja kyky yhteistyöhön asiakkaiden kanssa. Etenkin tilitoimistoissa työskentelevät ammattilaiset ovat jatkuvasti yhteydessä asiakkaisiin ja konsultoinnin osuus työstä lisääntyy jatkuvasti. Lisäksi konsultoinnin ja neuvonnan lisääntyessä tarvitaan kykyä tehdä talousanalyysyjä sekä kommunikoida asioista ymmärrettävästi asiakkaan kanssa. (Taloushallintoliitto; Tuomi-Sorjonen & Kosonen 2015, 7.)

Sähköisiä taloushallinnon järjestelmiä käyttävien tilitoimistojen määrä lisääntyy jatkuvasti. Tämä mahdollistaa sen, että rutiininomaiseen työhön käytettävä aika vähenee ja aikaa jää enemmän asiakkaiden tapaamiseen ja neuvontaan. Nykyaikaisissa tilitoimistoissa siis vahva talousosaaminen yhdistyy digitaaliseen tehokkuuteen ja vaatii jatkuvaa osaamisen päivittämistä. Tietotekniikkaosaamisen lisäksi tilitoimistotyöskentelyssä etuna ovat myös markkinointi- ja myyntiosaaminen. (Taloushallintoliitto; Tuomi-Sorjonen & Kosonen 2015, 8.)

Henkilökohtaisia, taloushallinnon ammattilaisilta vaadittavia ominaisuuksia ovat Taloushallintoliiton mukaan tarkkuus, paineensietokyky, tilannetaju, oppimiskyky sekä viestintätaidot. Yritysten kansainvälistyessä myös kielitaidon merkitys osaamisessa korostuu. Tärkeä ominaisuus ammattilaiselle on myös halu oppia uutta; ala on jatkuvassa muutoksessa ja oma osaaminen tulee pitää ajan tasalla. (Taloushallintoliitto.)

4.3 Ulkoisen laskentatoimen opetus ammattikorkeakouluissa

Ulkoista laskentatoimea voi Suomessa opiskella tradenomin tutkintoon johtavissa koulutusohjelmissa 22 ammattikorkeakoulussa. Opetusta on tarjolla suomen, ruotsin ja englannin kielellä yhteensä kolmella koulutusalueella. Tradenomin tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä, joihin sisältyy pakollisena 30 opintopisteen työharjoittelu sekä 15 opintopisteen laajuinen oppinnytö. Tradenomin tutkintoon johtaviin koulutusohjelmiin sisältyy markkinointia, tietotekniikkaa, johtamista, yrittäjyyteen ja kansainvälisyyteen liittyviä opintoja sekä laskentatoimintaa. Kieli- ja koulutusohjelmatarjonta vaihtelee ammattikorkeakouluittain. (TRAL 2016.)

Tradenomiliiton (TRAL 2016) mukaan ”tradenomitutkinnon tavoitteena on antaa laajalaiset tiedot ja taidot toimia työelämässä oman alansa asiantuntijatehtävissä sekä valmiudet oman ammattialan kehittämiseen. Lisäksi tradenomitutkinto antaa edellytyksiä oman ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen, sekä työelämässä tarvittavaa kieli- ja viestintäosaamista.”

Laskentatoimen opintopolku vaihtelee ammattikorkeakouluittain. Tutkintoon johtavat opinnot koostuvat kaikille tradenomin tutkintoa suorittaville yhteisistä opinnoista sekä ammattiosaamista syventävistä opinnoista. Ammattiosaamista syventäviä opintoja opetussuunnitelmaan kuuluu yhteensä 45 opintopistettä.

Ammattikorkeakoululain mukaan jokainen ammattikorkeakoulu itse päättää opetussuunnitelmista. Näin ollen laskentatoimen opetuksen kokonaisuus ja sisältö on myös kunkin ammattikorkeakoulun itse päätettävissä. Seuraavana on vertailtu kolmen eri ammattikorkeakoulun laskentatoimen opetuksen sisältöä.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa opiskelija voi suorittaa ammattiosaamista syventävät opinnot valitsemallaan liiketoiminnan osa-alueella, joista yksi on laskentatoimi ja rahoitus. Tämän osa-alueen sisältä opiskelija voi rakentaa itselleen sopivan kokonaisuuden, joka koostuu ulkoisen laskentatoimen (kirjanpito, tilinpäätös ja verotus, tilintarkastus), sisäisen laskentatoimen (strateginen ja operatiivinen johdon laskentatoimi) tai yritysrahoituksen opinnoista. Opiskelija voi joko erikoistua yhteen edellä mainituista laskentatoimen osa-alueista, tai koostaa niistä yhteisen opintokokonaisuuden. (Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2016.)

Turun ammattikorkeakoulussa Turun toimipisteessä suuntautumisvaihtoehdot ovat liiketoiminnan kehittäminen sekä taloushallinto. Turun ammattikorkeakoulun internetsivujen

mukaan taloushallinnon opinnot antavat valmiuden kirjanpidon, kannattavuus- ja seurantalaskelmien sekä verotuksen hoitamiseen. Lisäksi mainitaan kyky toimia esimerkiksi palkkahallinnon työtehtävissä. Taloushallinnon opintokokonaisuuteen kuuluu kaksi 15 opintopisteen kokonaisuutta, jotka ovat kirjanpito, tilinpäätössuunnittelu ja yritysverotus sekä johdon laskentatoimi ja yrityksen rahoitussuunnittelu. Valitseminen ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen välillä ei siis ole mahdollista, vaan suuntautumisopinnot koostuvat molemmista. (Turun ammattikorkeakoulu 2016.)

Tampereen ammattikorkeakoulussa yksi viidestä liiketalouden suuntautumisvaihdosta on taloushallinto. Suuntautumisvaihtoehdossa opiskelija valitsee 20 opintopistettä vapaavalintaisia opintoja kirjanpidon ja palkanlaskennan, talousohjauksen tai pankki- ja vakuutus toiminnan osa-alueilta. Tampereella tradenomiksi opiskeleva voi siis erikoistua johonkin taloushallinnon osa-alueeseen tai opiskella eri osa-alueita yhdessä. (Tampereen ammattikorkeakoulu 2016.)

5 Tilitoimistojen odotukset tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaamiselle

Tässä luvussa kuvataan tutkimuksen kohde ja tavoitteet sekä tutkimusongelmat. Lisäksi kerrotaan menetelmävalinnasta ja kuvataan toteutustavat, aineistot ja käytetyt analyysit sekä tutkimustulokset. Lopuksi esitellään yhteenveto tutkimustuloksista.

5.1 Kohde, tavoite ja ongelmat

Tutkimuksen kohteena olivat taloushallinnon ohjelmistoja valmistavan EmCe Solution Partner Oy:n (myöhemmin EmCe) tilitoimistoasiakkaat. Tutkimusta varten saatiin 20 tilitoimiston yhteystiedot. Näille tilitoimistoille lähetettiin sähköpostitse linkki kyselylomakkeeseen. Lisäksi linkki kyselylomakkeeseen lisättiin myös EmCe:n intranet-sivuille.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, minkälainen on tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen tilitoimistojen näkökulmasta ja miten osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin. Tilitoimistoille suunnatun kyselyn avulla oli tarkoitus saada vastaus seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

- Millä ammattinimikkeillä tradenomit työskentelevät tilitoimistoissa?
- Mitkä ovat tradenomien vahvuudet ja heikkoudet ulkoisen laskentatoimen osaamisessa ja työtehtävissä?
- Kuinka tärkeänä tilitoimistoissa pidetään tiettyjen ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden hallitsemista?
- Mitä ominaisuuksia, taitoja ja osaamisalueita pidetään tradenomille tärkeänä?
- Minkälaisia muutoksia tilitoimistotyöskentelyssä on nähtävissä tulevaisuudessa?
- Tulisiko ulkoista ja sisäistä laskentatoimea opettaa ammattikorkeakouluissa kokonaisuutena vai erillisinä osa-alueina?

5.2 Tutkimusmenetelmä ja tiedonkeruu

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui kvantitatiivinen tutkimus, sillä tavoitteena oli kerätä vastauksia isolta joukolta vastaajia. Kyselylomake (liite 1) toteutettiin Webropol-verkkotyökalulla.

Kyselylomake pohjautuu suurelta osin Iisa Kaltiaisen opinnäytetyötään varten tekemään kyselylomakkeeseen (Kaltiainen 2016, 65-73). Kaltiaisen opinnäytetyön aiheena on tradenomien taloushallinto-osaaminen ja osaamistarpeet työnantajien näkökulmasta. Kaltiai-

sen tutkimuksen aihe sivuaa läheisesti omaa tutkimustani, ja hänen kehittämänsä sekä testauttamansa kyselylomake osittain muokattuna vastaa tämän tutkimuksen tarpeisiin.

Kyselylomakkeeseen sisältyy sekä avoimia, että strukturoituja kysymyksiä. Lisäksi joihinkin strukturoituihin kysymyksiin on lisätty avoin kohta, jolloin kysymys on näiden kahden välimuoto. Avoimia kysymyksiä on sisällytetty kyselyyn, jotta vastaajat pystyisivät ilmaistamaan itseään omin sanoin, ja jotta vastaajien olisi mahdollista osoittaa mikä heidän ajattelussaan on ollut tärkeää ja keskeistä. (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 201.)

Avointen ja strukturoitujen kysymysten lisäksi kyselylomakkeeseen sisältyy myös skaaloihin perustuvaa kysymystyyppiä. Näillä skaaloihin perustuvilla kysymyksillä pyrittiin mittaamaan, miten tärkeänä vastaajat pitivät tiettyjen ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden osaamista.

Kutsu osallistua tutkimukseen (liite 2) ja linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin ensin sähköpostitse kahdellekymmenelle EmCe:n tilitoimistoasiakkaalle. Tilitoimistojen yhteystiedot tutkimusta varten toimitti EmCe:n markkinointipäällikkö. Vastausaikaa kyselyyn annettiin viikko. Viikon jälkeen lähetettiin muistutusviesti (liite 3), jonka myötä vastausaikaa pidennettiin viikolla. Pidennetyin vastausajan jälkeen lähetettiin toinen muistutusviesti (liite 4), jossa kerrottiin vastaamisen olevan edelleen mahdollista.

Sähköpostitse lähetettyyn kyselyyn vastasi lopulta vain kolme tilitoimistoasiakasta. Lisävastausten saamiseksi alkuperäinen saatekirje ja linkki kyselylomakkeelle lisättiin markkinointipäällikön ehdotuksesta EmCe:n extranettiin. Vastausaikaa annettiin kesälle osuneesta ajankohdasta johtuen runsaasti, ja kyselylomake suljettiin reilun kuuden viikon kuluttua extranettiin lisäämisestä. Lopulta kyselyyn vastasi kymmenen EmCe:n tilitoimistoasiakasta. Mahdollisuus vastata kyselyyn oli 45 tilitoimistoasiakkaalla. Vastausprosentiksi muodostui 22,2 %.

Tutkimuksessa käytetty aineisto on kerätty juuri tätä tutkimusta varten, joten aineisto on primääristä. Aineisto on analysoitu tilastollisesti Webropolin ja Excelin avulla. Aineisto ladattiin ensin Webropolista Exceliin, jossa valmiita kuvioita muokattiin tarpeisin sopivammiksi. Aineistoa esitellään opinnäytetyössä tavallisten ja pinottujen palkkikaavioiden avulla.

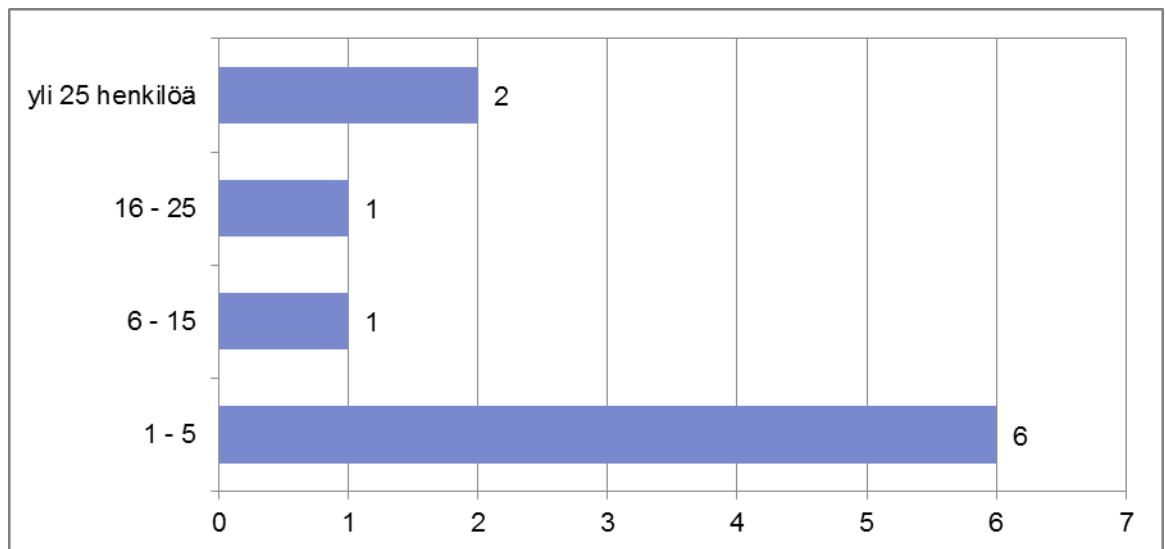
Aineiston pienuuden vuoksi analysoinnissa ei ollut mahdollista käyttää tavallisia analysointimenetelmiä, kuten korrelaatioanalyysiä tai ristiintaulukointia.

5.3 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastanneista kymmenestä henkilöstä kolme ilmoitti ammattinimikkeekseen kirjanpitäjä. Neljä vastaajaa ilmoitti ammattinimikkeekseen yrittäjä tai toimitusjohtaja. Muita ammattinimikkeitä oli HTM tilintarkastaja, palkanlaskennan ja kirjanpidon asiakasvastaava sekä järjestelmäasiantuntija.

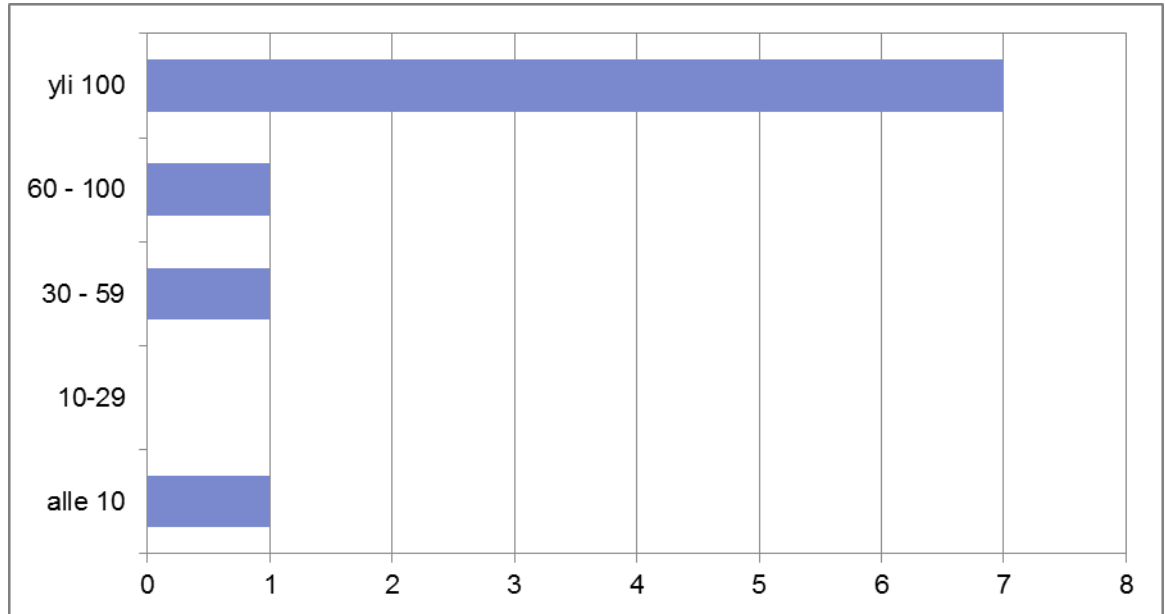
Kyselyyn vastanneiden asiantuntijoiden tilitoimistoista kuusi sijaitsi pääkaupunkiseudulla. Loput tilitoimistot sijaitsivat Jyväskylässä, Pieksämäellä, Salossa sekä Loviisassa.

Kuusi kyselyyn vastanneista tilitoimistoista työllisti 1-5 henkilöä. Yli 25 henkilön tilitoimistoja vastanneista oli 2. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Kyselyyn vastanneiden tilitoimistojen henkilöstömäärä (n = 10)

Kyselyyn vastanneista tilitoimistoista seitsemällä oli vastaushetkellä yli 100 asiakasta (kuvio 8).

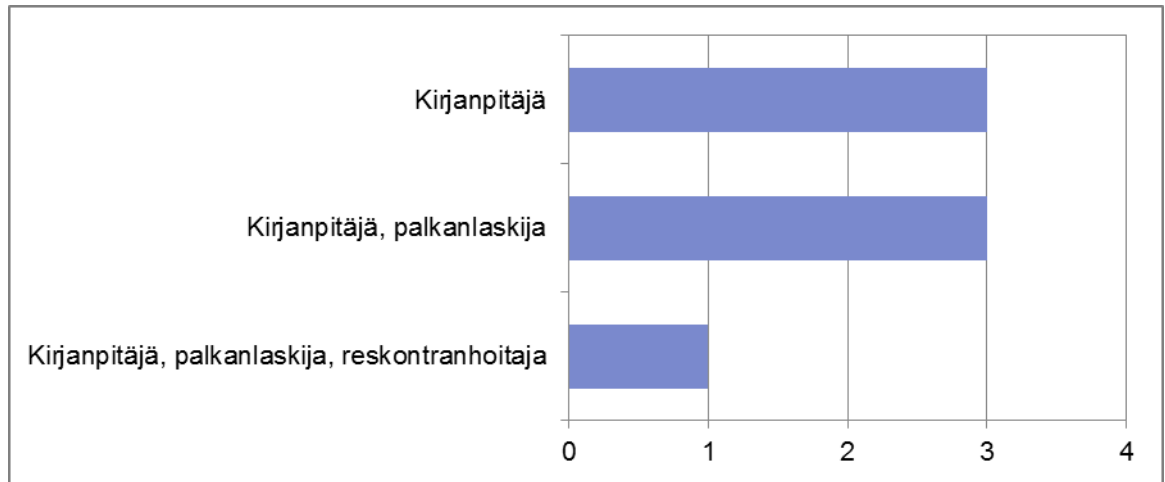

Kuvio 8. Kyselyyn vastanneiden tilitoimistojen asiakasmäärä (n = 10)

5.4 Tradenomit tilitoimistoissa

Ensimmäinen tutkimuskysymys oli, millä ammattinimikkeillä tradenomit työskentelevät tilitoimistoissa. Kyselyyn vastanneista kymmenestä tilitoimistosta 7 oli työllistänyt tradenomeja viimeisen kolmen vuoden sisällä. Kahdessa tilitoimistossa tradenomeja ei ollut työskennellyt lainkaan viimeisen kolmen vuoden aikana. Yksi vastaajista ei osannut sanoa, oliko tilitoimistossa työskennellyt tradenomeja.

Näistä seitsemästä tradenomeja työllistäneestä tilitoimistosta kaikissa tradenomit olivat työskennelleet kirjanpitäjän ammattinimikkeellä. Kolme tilitoimistoa mainitsi ammattinimikkeeksi ainoastaan kirjanpitäjän, toiset kolme seitsemästä mainitsi ammattinimikkeeksi sekä kirjanpitäjän, että palkanlaskijan. Yhdessä tilitoimistossa mainittiin ammattinimikkeeksi kirjanpitäjän ja palkanlaskijan lisäksi reskontranhoitaja. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Tradenomien ammattinimikkeet tilioimistossa (n = 7)

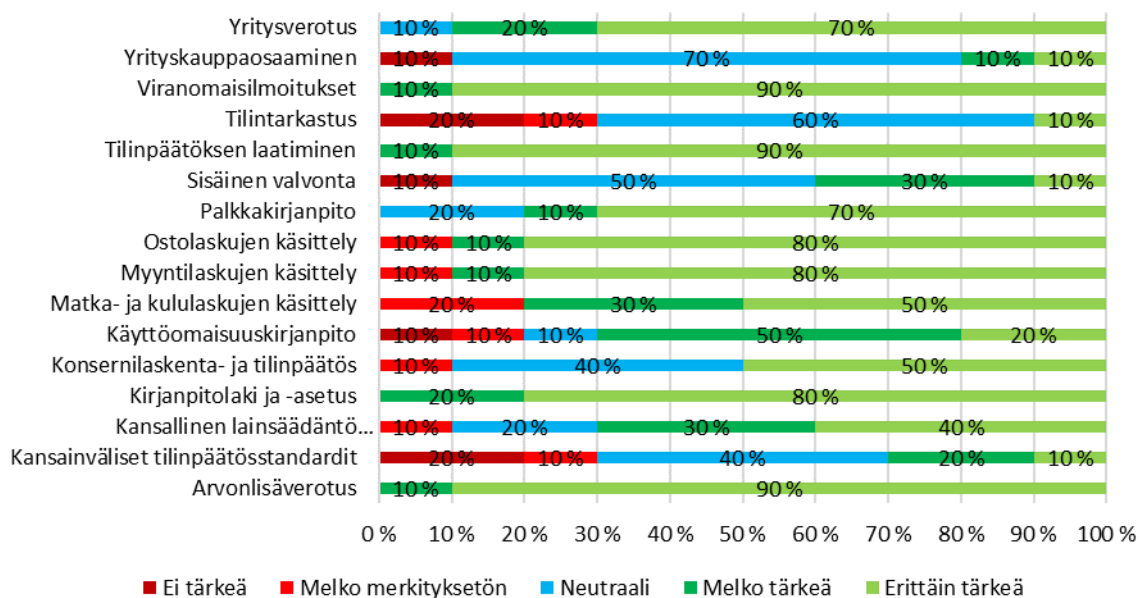
5.5 Tradenomien vahvuudet ja heikkoudet

Toinen tutkimuskysymys oli, mitkä ovat tradenomien vahvuudet ja heikkoudet ulkoisen laskentatoimen osaamisessa ja työtehtävissä. Avoimen kysymyksen avulla pyrittiin selvittämään, mitkä asiat tai osa-alueet vastaajat kokevat tradenomien vahvuuksiksi ulkoisen laskentatoimen osaamisessa tai työtehtävissä. Vastaajista kolme näki vahvuuksina tradenomien hyvät perustiedot ja kaksi mainitsi kyvyn hahmottaa kokonaisuus. Kahdelle vastaajalle tutkinnon sisältö oli jäänyt epäselväksi

Toisen avoimen kysymyksen avulla pyrittiin vastaavasti selvittämään, mitkä vastaajat kokevat tradenomien heikkouksiksi ulkoisen laskentatoimen osaamisessa tai työtehtävissä. Vastaajista viisi koki tradenomien heikkoudeksi käytännön kokemuksen puutteen. Yksi vastasi pelkän tradenomien koulutuksen olevan riittämätön, ja yksi koki heikkoudeksi asiakaspalveluosaamisen. Molempien avointen kysymysten kaikki vastaukset ovat nähtävissä liitteessä 5.

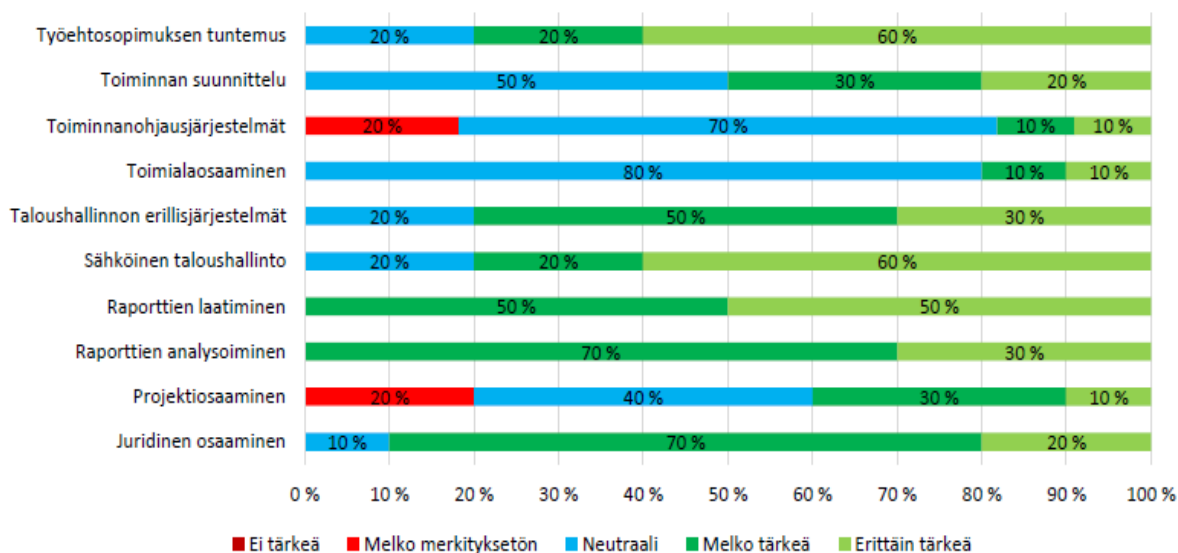
5.6 Ulkoisen laskentatoimen osa-alueet

Kolmas tutkimuskysymys oli, kuinka tärkeänä tilioimistoissa pidetään tiettyjen ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden hallitsemista. Skaaloihin perustuvan kysymyksen avulla vastaajia pyydettiin arvioimaan tiettyjen ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden osaamisen tärkeyttä asteikoilla 1 – 5. Useimmat vastaajista kokivat erittäin tärkeäksi arvonlisäverotuksen, kirjanpitolain- ja asetuksen, osto- ja myyntilaskujen käsittelyn, palkkakirjanpidon, tilinpäätöksen laatimisen, viranomaisilmoitukset sekä yritysverotuksen. Melko tärkeänä pidettiin käyttöomaisuuskirjanpidon, kansallisen lainsäädännön sekä matka- ja kululaskujen käsittelyn osaamista. Ei tärkeänä tai melko merkityksettömänä pidettiin tilintarkastuksen ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien tuntemista. (Kuvio 10.)

Kuvio 10. Ulkoisen laskentatoimen osa-alueiden osaamisen tärkeys.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan myös muiden taloushallinnon osa-alueiden osaamisen tärkeyttä samalla asteikolla 1 – 5. Useimmat vastaajista kokivat erittäin tärkeäksi osaamiseksi työehtosopimuksen tuntemuksen, sähköisen taloushallinnon sekä raporttien laatimisen. Melko tärkeänä vastaajat pitivät juridista osaamista, raporttien laatimisen sekä analysoinnin osaamista sekä taloushallinnon erillisjärjestelmien osaamista. Melko merkityksettömänä pidettiin toiminnanohjausjärjestelmien osaamista sekä projektiosaamista. (Kuvio 11.)

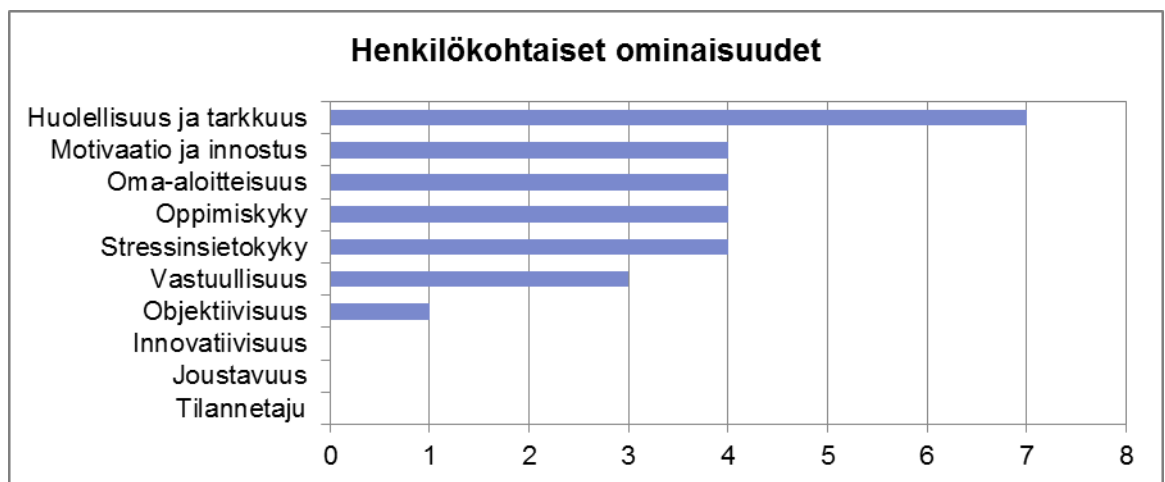

Kuvio 11. Muiden taloushallinnon osa-alueiden osaamisen tärkeys.

5.7 Tärkeät ominaisuudet, taidot ja osaamisalueet

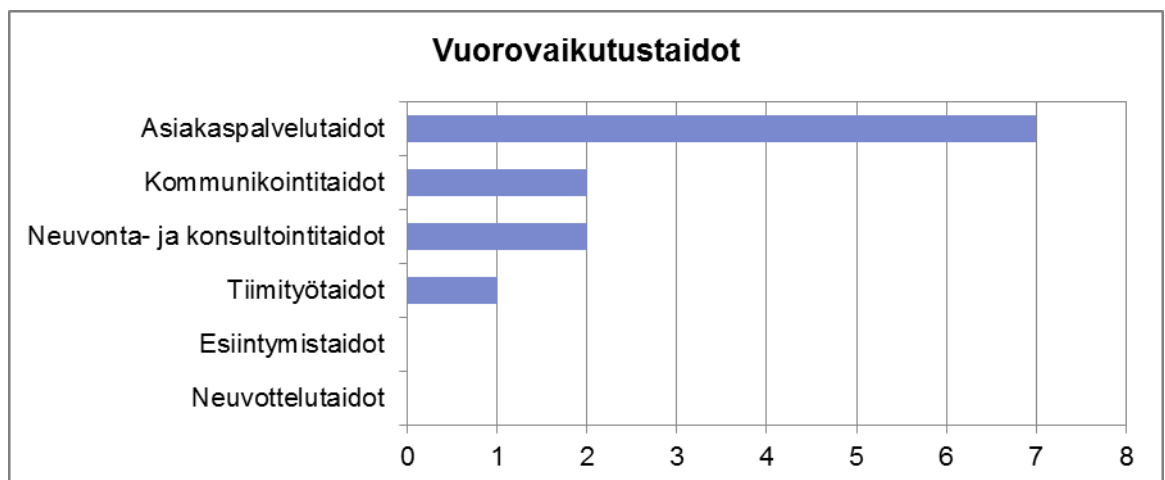
Neljäs tutkimuskysymys oli, mitä ominaisuuksia, taitoja ja osaamisalueita pidetään tradenomille tärkeänä. Vastaajia pyydettiin valitsemaan listatuista ominaisuuksista, taidoista ja osaamisalueista viisi tärkeintä, joita he pitivät tärkeinä tradenomeille. Kysymyksessä oli listattuna henkilökohtaiset ominaisuudet, vuorovaikutustaidot sekä taloushallintoa tukevat muut taidot ja osaamisalueet.

Henkilökohtaisista ominaisuuksista tärkeimpänä pidettiin huolellisuutta ja tarkkuutta. Myös stressinsietokyky, oppimiskyky, oma-aloitteisuus sekä motivaatio ja innostus nousivat tärkeinä pidetyiksi henkilökohtaisiksi ominaisuuksiksi. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Vastaajien tärkeänä pitämät tradenomin henkilökohtaiset ominaisuudet. (n = 10)

Vuorovaikutustaidoista tärkeimpänä pidettiin asiakaspalvelutaitoja (Kuvio 13).

Kuvio 13. Vastaajien tärkeänä pitämät tradenomin vuorovaikutustaidot. (n = 10)

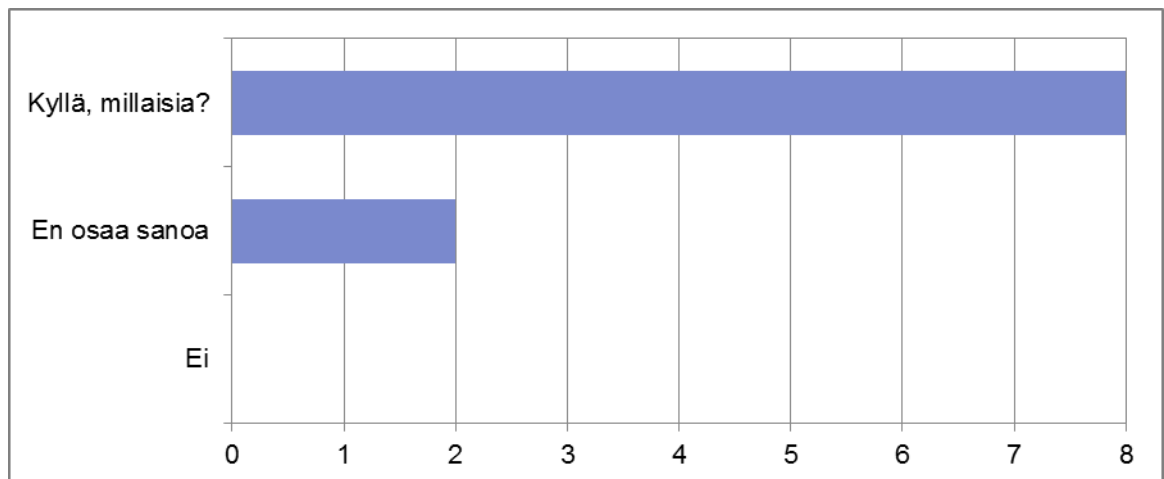
Muista taloushallintoa tukevista taidoista ja osaamisalueista tärkeimpänä vastaajat pitivät kykyä hahmottaa suuria kokonaisuuksia (Kuvio 14).

Kuvio 14. Vastaajien tärkeinä pitämät taloushallintoa tukevat muut taidot ja osaamisalueet. (n = 10)

5.8 Muutokset tilitoimistotyöskentelyssä tulevaisuudessa

Viides tutkimuskysymys oli, minkälaisia muutoksia tilitoimistotyöskentelyssä on nähtävissä tulevaisuudessa. Kahdeksan kymmenestä vastaajasta uskoi, että työskentely tulee kokemaan muutoksia lähitulevaisuudessa. (Kuvio 15.)

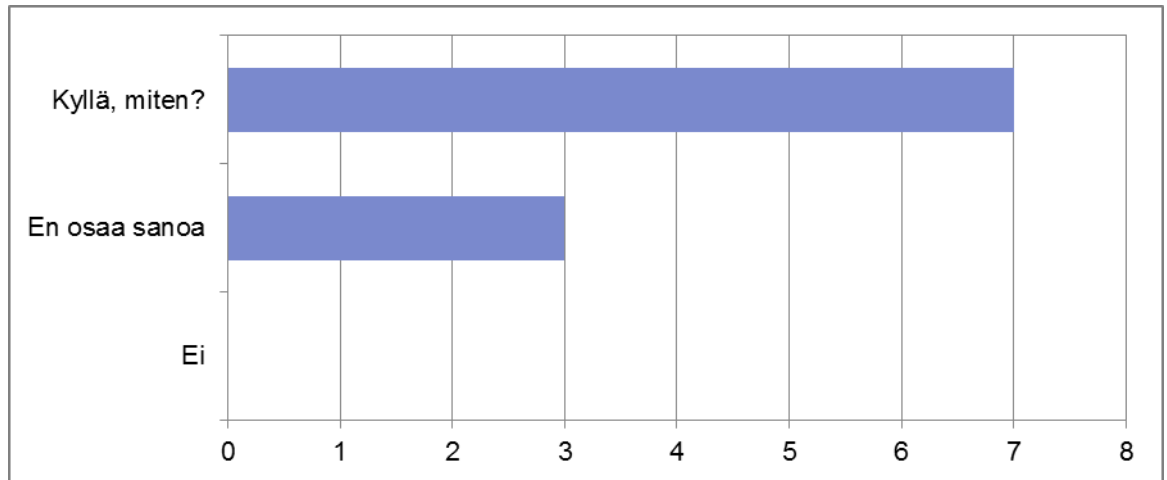

Kuvio 15. Onko tilitoimistotyöskentelyssä nähtävissä muutoksia lähitulevaisuudessa?

Vastaajia pyydettiin myös kuvailemaan, minkälaisia muutoksia lähitulevaisuudessa on nähtävissä. Vastauksissa nousi selkeästi esille suurimman lähitulevaisuuden muutoksen olevan työskentelyn sähköistymisen. Sähköisyyden myötä automaatio lisääntyy ja rutiinityöt vähenevät. Tämä johtaa vastaajien mukaan työn luonteen muuttumiseen enemmän

konsultoivaksi ja vuorovaikutukseen perustuvaksi. Kaikki vastaukset tähän kysymykseen ovat nähtävissä liitteessä 6.

Vastaajilta kysyttiin myös, uskovatko he tilioimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarpeiden muuttuvan tulevaisuudessa. Seitsemän kymmenestä vastaajasta koki, että osaamistarve tulee muuttumaan (Kuvio 16).

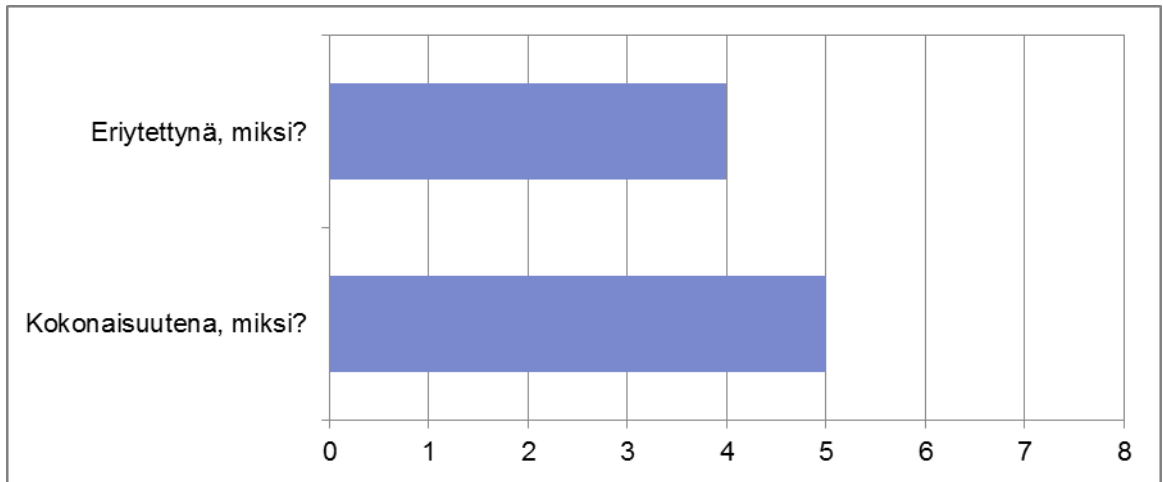

Kuvio 16. Tuleeko tilioimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarve muuttumaan? (n = 10)

Vastaajia pyydettiin kuvailemaan myös millä tavalla osaamistarve tulee muuttumaan. Asiantuntijuus sekä vuorovaikutustaidot ovat vastaajien mukaan tulevaisuudessa relevanttia osaamista. Lisäksi tietotekniset taidot tulevat olemaan tärkeässä roolissa tilioimistossa työskennellessä. Kaikki vastaukset tähän kysymykseen ovat esillä liitteessä 7.

5.9 Laskentatoimen opetus

Kuudes tutkimuskysymys oli, tulisiko laskentatoimea opettaa ammattikorkeakouluissa kokonaisuutena sisältäen ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen sekä rahoituksen, vai erillisinä osa-alueina. Viisi yhdeksästä vastaajasta oli sitä mieltä, että sisäistä ja ulkoista laskentatoimea tulisi opettaa yhtenä kokonaisuutena, kun taas neljä yhdeksästä vastasi, että näitä tulisi opettaa eriytettyinä (Kuvio 17).

Kuvio 17. Tulisiko laskentatoimen ja rahoituksen opetus ammattikorkeakouluissa järjestää kokonaisuutena (ulkoisen laskentatoimi, sisäinen laskentatoimi, rahoitus) vai eriytettynä (em. osa-alueet erikseen)? (n = 9)

Vastaajat, jotka kokivat, että opetus tulisi järjestää kokonaisuutena, perustelivat näkemystään muun muassa sillä, että kaikki mainitut osa-alueet kuuluvat taloushallintoon ja kaikki vaikuttavat toisiinsa. Kokonaisuuden hallitsemista pidettiin tärkeänä.

Vastaajat, jotka kokivat, että opetus tulisi järjestää eriytettynä, perustelivat vastaustaan työelämän tarpeilla, laajalla kokonaisuudella joka on helpompi käsitellä erikseen, sekä sillä, että eriyttämällä opetus pystytään eri osa-alueita käsittelemään laaja-alaisemmin. Kaikki avoimet vastaukset ovat nähtävissä liitteessä 8.

Vastaajilta kysyttiin avoimen kysymyksen avulla myös, mitä asioita ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa huomioon ulkoisen laskentatoimen opetuksen kehittämisessä. Vastaukset olivat hyvin monipuolisia, esille nousi etenkin taloushallinnon laaja-alaisuus ja kokonaisuuden hahmottamisen tärkeys. Lisäksi vastaajat toivoivat opetukseen käytännönläheisyyttä sekä alalla käytössä olevien ohjelmistojen käyttöä. Kaikki vastaukset tähän kysymykseen ovat nähtävissä liitteessä 9.

6 Pohdinta

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia sekä tehdään johtopäätöksiä niiden pohjalta. Lisäksi arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja eettisiä näkökohtia ja esitellään kehittämis- ja jatkotutkimusehdotuksia. Luvun lopuksi arvioidaan omaa oppimista ja opinnäytetyöprosessia.

6.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin, millä osa-alueilla tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen on vahvaa ja mitä tulisi vielä kehittää, mitä ulkoisen laskentatoimen osa-alueita tradenomien tulisi erityisesti hallita, minkälaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia, taitoja sekä osaamisalueita tilitoimistoissa arvostetaan, minkälaisia muutoksia tilitoimistotyöskentelyssä ja tilitoimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarpeessa on nähtävissä tulevaisuudessa, sekä tulisiko ulkoista ja sisäistä laskentatoimea ja rahoitusta opettaa ammattikorkeakouluissa yhtenä kokonaisuutena vai erillisinä osa-alueina.

Kyselyyn vastasi kymmenen tilitoimistoissa eri asemassa työskentelevää henkilöä. Vastajat olivat pääosin kirjanpitäjiä tai tilitoimistoyrittäjiä ja vastasivat kyselyyn käytännön tilitoimistotyöskentelyn näkökulmasta. Kyselyyn vastasi kuitenkin vain kymmenen henkilöä, ja vaikka vastausprosentti on 22,5 %, voi tutkimuksen tuloksia pitää lähinnä suuntaa antavina.

Tradenomien vahvuutena ulkoisen laskentatoimen osaamisessa pidettiin tradenomitutkinnon tuomia hyviä perustietoja ja kykyä hahmottaa kokonaisuuksia. Heikkoutena pidettiin kuitenkin saadun opetuksen teoriapainotteisuutta ja käytännön kokemuksen ja rutiinien puutetta. Tilitoimistoissa työskentelevät asiantuntijat siis toisaalta arvostivat tradenomikoulutuksen laajaa teoriapohjaa, joka antaa valmistuneille hyvät perustiedot ulkoisesta laskentatoimesta. Toisaalta tutkinnon teoreettisuus nähtiin myös heikkoutena, sillä vastaajat kokivat tradenomeilta puuttuvan käytännön kokemusta työskentelystä ja rutiineista.

Ulkoisen laskentatoimen osa-alueista vastaajat pitivät tärkeänä etenkin arvonlisäverotuksen, kirjanpitolain- ja asetuksen, osto- ja myyntilaskujen käsittelyn, palkkakirjanpidon, tilinpäätöksen laatimisen, viranomaisilmoitusten sekä yritysverotuksen osaamista. Melko tärkeänä vastaajat pitivät käyttöomaisuuskirjanpidon, kansallisen lainsäädännön sekä matka- ja kululaskujen käsittelyn osaamista. Nämä vastaajien tärkeänä ja melko tärkeänä pitämät osa-alueet ovat paitsi osaltaan lakisäätteisiä, myös kiinteä osa kaikkien organisa-

tioiden arkista taloushallintoa ja näin ollen tilitoimistotyöskentelyn kannalta hyvin perusasioita. Nämä tärkeänä pidetyt osa-alueet ovat myös ulkoisen laskentatoimen teoriassa usein eniten painottuvia osa-alueita.

Ei tärkeänä tai melko merkityksettömänä pidettiin yrityskauppaosaamista sekä tilintarkastuksen ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien tuntemista. Tässä voidaan nähdä tilitoimistojen roolin yleisesti rajoittuvan näiden osaamisalueiden ulkopuolelle. Usein tilintarkastuspalvelut sekä konsultointi yrityskauppoihin liittyen toteutetaan tilitoimistojen sijaan esimerkiksi isoissa kansainvälisissä tilintarkastukseen ja konsultointiin erikoistuneissa yrityksissä. Muista taloushallinnon osa-alueista vastaajat pitivät erittäin tärkeänä työehtosopimuksen tuntemista ja sähköisen taloushallinnon sekä raporttien laatimisen osaamista. Melko tärkeäksi vastaajat kokivat juridisen osaamisen, raporttien analysoinnin sekä taloushallinnon erillisjärjestelmien osaamisen. Kuten ulkoisen laskentatoimen tärkeiksi tai melko tärkeiksi koetut osaamisalueet, myös nämä taloushallinnon muut osa-alueet liittyvät läheisesti päivittäiseen tilitoimistotyöskentelyyn.

Melko merkityksettömänä pidettiin projektiosaamista sekä toiminnanohjausjärjestelmien tuntemista. Sekä projektiosaamista että toiminnanohjausjärjestelmien tuntemista edellytetään usein organisaation sisällä toimivalta taloushallinto- tai hallinto-osastolta. Näin ollen kumpikaan edellä mainituista osaamisalueista ei ole tilitoimistojen tehtävien kannalta relevanttia.

Tutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään myös, mitä ominaisuuksia, taitoja ja osaamisalueita tilitoimistoissa työskentelevät ammattilaiset pitävät tradenomille tärkeänä. Henkilökohtaisista ominaisuuksista tärkeimpänä vastaajat pitivät odotetusti huolellisuutta ja tarkkuutta. Näitä ominaisuuksia tuodaan usein korostetusti esiin listattaessa taloushallinnon ammattilaiselta vaadittavia ominaisuuksia. Vastaajat pitivät tärkeinä henkilökohtaisina ominaisuuksina myös stressinsietokykyä, oppimiskykyä, aloitteisuutta sekä motivaatiota ja innostusta.

Vuorovaikutustaidoista vastaajat pitivät ylivoimaisesti tärkeimpänä asiakaspalvelutaitoja. Asiakaspalvelutaitojen tärkeyttä muuttuvassa tilitoimistotyöskentelyssä tuotiin esille myös avointen vastausten avulla. Työn sähköistyessä ja rutiinityöskentelyn nopeutuessa tilitoimistoammattilaisten työ painottuu entistäkin enemmän asiakkaitten auttamiseen, neuvontaan ja konsultointiin jolloin asiakaspalvelutaidot ovat ensisijaisen tärkeitä. Vastaajat myös toivoivat ammattikorkeakoulujen ottavan tämän seikan huomioon opetusta kehittäessään. Muista taloushallintoa tukevista taidoista ja osaamisalueista tärkeimpänä vastaajat pitivät kykyä hahmottaa suuria kokonaisuuksia. Kaiken kaikkiaan vastaukset

olivat hyvin yhteneväisiä teoriaosuudessa esille tuotujen ominaisuuksien, taitojen ja osaamisalueiden kanssa.

Vastaajista lähes kaikki olivat sitä mieltä, että tilitoimistotyöskentely ja tilitoimistoissa työskentelevien henkilöiden osaamistarve tulevat muuttumaan lähitulevaisuudessa. Vastauksissa tuli esiin teoriaosuudessaakin käsitellyt työn automatisaatio, koko taloushallinto- ja tilitoimistoalan sähköistyminen sekä asiakaspalvelun ja konsultoinnin osuuden lisääntyminen työstä.

Vastaajista noin puolet uskoi, että sisäistä ja ulkoista laskentatoimea sekä rahoitusta tulisi opettaa yhtenä kokonaisuutena, ja vastaavasti noin puolet sitä mieltä, että näitä tulisi opettaa omina kokonaisuuksinaan. Avoimien vastauksen perusteluissa vastaajat, jotka kokivat, että opetus tulisi järjestää kokonaisuutena, perustelivat näkemystään muun muassa sillä, että kaikki mainitut osa-alueet kuuluvat taloushallintoon ja kaikki vaikuttavat toisiinsa. Kokonaisuuden hallitsemista pidettiin tärkeänä. Toisaalta ne vastaajat, jotka kokivat, että opetus tulisi järjestää eriyttynä, perustelivat vastaustaan työelämän tarpeilla, laajalla kokonaisuudella joka on helpompi käsitellä erikseen, sekä sillä, että eriyttämällä opetus pystytään eri osa-alueita käsittelemään laaja-alaisemmin.

Vastaajilta kysyttiin avoimen kysymyksen avulla myös, mitä asioita ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa huomioon ulkoisen laskentatoimen opetuksen kehittämisessä. Vastauksissa ei tullut esille kovinkaan konkreettisia kehitysehdotuksia, vaan tässäkin esille nousi etenkin taloushallinnon laaja-alaisuus ja kokonaisuuden hahmottamisen tärkeys. Kuten edellinen kysymys osoitti, kokonaisuus ja laaja-alaisuus ovat osin vastaajasta riippuvia käsitteitä. Lisäksi vastaajat toivoivat opetukseen käytännönläheisyyttä sekä alalla käytössä olevien ohjelmistojen käyttöä, jotta opetus vastaisi paremmin työelämän tarpeisiin.

6.2 Tutkimuksen pätevyys ja luotettavuus

Tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta voidaan kuvata kahden käsitteen avulla. Validiteetti kuvaa, miten on onnistuttu mittaamaan sitä, mitä pitikin mitata. Kyselytutkimuksessa validiteettiin vaikuttaa ensisijaisesti se, miten onnistuneita kysymykset ovat olleet. Reliabiliteetti määritellään kyvyksi tuottaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Mitä pienempi otos, sitä sattumanvaraisempia tuloksia saadaan. (Heikkilä 2014, 177- 178.)

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että otos on edustava ja riittävän suuri, kysymykset mittaavat oikeita asioita ja vastausprosentti on korkea (Heikkilä 2014, 178). Tässä tutkimuksessa otos oli hyvin pieni, joten erilaisten korrelaatiomittausten ja ristiintau-

lukoinnin toteuttaminen ei ollut mahdollista. Otos ei siis ollut riittävän suuri. Kysymyslomakkeen avulla saatiin kuitenkin hyvin vastauksia tutkimuskysymyksiin, kuten johdantoluvussa esitetty peittomatriisi (Taulukko 1) osoittaa. Tutkimusta varten saadut yhteystiedot olivat luotettavia, ja kaikki tutkimukseen osallistuneet kuuluivat täysin tutkimuksen kohde-ryhmään.

Tutkimuksen luotettavuutta siis heikensi pieni otos, eikä tuloksia voida yleistää. Tutkimuksen avulla saatiin kuitenkin vastaukset tutkimuskysymyksiin ja vastaukset tukivat toisiaan ja esitettyä teoriaa. Näin ollen voidaan todeta tulosten antavan suuntaa antavaa tietoa, jota sekä tradenomiopiskelijat että opetusta suunnittelevat voivat hyödyntää.

6.3 Kehittämis- ja jatkotutkimusehdotukset

Tutkimuksen perusteella tradenomikoulutuksen antamia hyviä perustietoja arvostetaan työelämässä. Tutkimuksen vastausten perusteella opetuksessa ja opetusta suunniteltaessa olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, että opitut asiat osataan myös sijoittaa osaksi suurempaa kokonaisuutta. Opiskelijoiden olisi hyvä hahmottaa laajemmin, miten mikään osa-alue tai esimerkiksi yksittäinen kirjaus vaikuttaa isoon kokonaisuuteen.

Opetuksen tulisi olla entistä käytännönläheisempää, jotta pelkän teoriaosaamisen tueksi opiskelijat pääsisivät myös harjoittamaan käytännön työelämässä tarvittavia taitoja. Näistä tärkeimpinä voidaan pitää asiakaspalvelutaitoja, kykyä analysoida ja tuottaa tietoja sekä erilaisia raportteja.

Opetuksessa tulisi myös hyödyntää alalla käytössä olevia ohjelmistoja, ja tutustuttaa näin opiskelijoita sähköiseen taloushallintoon jo opetuksen alkuvaiheesta lähtien. Työelämän nykytilaa ja vaatimuksia tulisi tuoda esille jatkuvasti opintojen aikana, jotta opiskelijoilla itsellään olisi valmiudet ottaa tiettyjä näkökulmia huomioon koostaessaan opintokokonaisuuksia sekä esimerkiksi työharjoittelupaikkaa valitessaan. Tiivis yhteistyö oppilaitosten ja työelämän edustajien välillä olisi eduksi sekä opiskelijoille, oppilaitoksille että työelämälle.

Aihetta voisi tutkia lisää kohdistamalla tutkimus esimerkiksi kolmelle suurimmalle tilitoimistoalan työnantajalle. Tällainen tutkimus toisi kiinnostavaa tietoa tulevaisuuden tradenomeille, kun tiedossa olisi suurten, haluttujen työllistäjien näkökulma osaamistarpeisiin. Tutkimusta voisi syventää myös tekemällä vastaava tutkimus haastattelututkimuksena, jolloin saataisiin tarkempia vastauksia muun muassa siihen, mitä pidetään perusosaamisena tai perustietoina.

6.4 Opinnäytetyöprosessi ja oma oppiminen

Olen itse suuntautunut opinnoissani ulkoiseen laskentatoimeen ja tiennyt jo ennen tätä opinnäytetyöprosessia olevani kiinnostunut työllistymään tilitoimistoon. Aiheen valinta oli siksi helppo ja mieluisa. Haasteelliseksi osoittautui kuitenkin kohderyhmän pienuus; alun perin kyselytutkimusta varten sain vain kahdenkymmenen tilitoimiston yhteystiedot. Vastausten vähyydestä johtuen hyvin liikkeelle lähtenyt prosessi venyi kesän yli, ja jäin jälkeen alkuperäisestä aikataulustani.

Opinnäytetyö oli muihin opiskelun aikana tehtyihin projekteihin verrattuna hyvin yksinäinen ja omatoiminen työ, mistä johtuen opin huomattavan paljon uusia asioita. Tutkimuskysymysten asettelu, kyselylomakkeen laatiminen, Webropol-ohjelma sekä tutkimustulosten analysointi olivat kaikki minulle uutta.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyön tekeminen oli opettavainen kokemus, ja sain syventää osaamistani ulkoisen laskentatoimen osa-alueella. Oli kiinnostavaa oppia, minkälaista osaamista tilitoimistoissa arvostetaan ja miten oma osaaminen vastaa näihin työelämän odotuksiin. Osa teemaryhmän muiden opiskelijoiden opinnäytetöistä valmistui oman prosessini aikana, ja näistä töistä sain tukea oman työni tekemiseen. Oli helpottavaa huomata, että vaikka oma otokseni oli hyvin pieni, tulokset olivat hyvin samansuuntaisia kuin isommille perusjoukoille tehdyissä tutkimuksissa.

Teemaryhmätyöskentelyä voin suositella lämpimästi kaikille opinnäytetyötään suunnitteleville. Sain opinnäytetyöprosessin aikana huomattavasti laajemman kuvan taloushallinnosta, tradenomien taloushallinnon osaamisesta ja työnantajien odotuksista kuin mitä yksin työskennellessä olisin koskaan voinut saada. Teemaryhmässä aihetta tutkittiin eri näkökulmista ja aiheesta saatiin hyvin laaja ja ajantasainen kuva.

Lähteet

Ammattinetti a. Taloushallinto. Luettavissa:

<http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/19/6d91ff7ac0315a8d0144dd9038a77bb1>.

Luettu: 15.5.2017

Ammattinetti b. Ammatit. Hallinnollinen työ. Luettavissa:

<http://www.ammattinetti.fi/amatit/alahaku/19/2>. Luettu 15.9.2016.

Eskola, A. & Mäntysaari, A. 2007. Talousosaamisen perusteet. 1. painos. WSOY. Helsinki.

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu 2016. Opinto-opas. Luettavissa: <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/koulutusohjelmat/liiketalouden-koulutusohjelma-helsinki-nuoret/opintojaksokuvaukset?userLang=fi>. Luettu: 27.4.2016.

Hakonen M., Eklund I. & Roos, M. 2016. Taloushallinnon taitajaksi. 6. uudistettu painos. Sanoma Pro. Helsinki.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Edita Publishing. Helsinki.

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2016. Yrityksen laskentatoimi. 6. uudistettu painos. Talentum Media. Helsinki.

Ikäheimo, S., Malmi, T. & Walden, R. 2012. Yrityksen laskentatoimi. 5. uudistettu painos. Sanoma Pro. Helsinki.

Jormakka, R., Koivusalo, K., Lappalainen, J. & Niskanen, M. 2016. Laskentatoimi. 5. uudistettu painos. Edita Publishing. Helsinki.

Kaltainen, I. 2016. Tradenomin taloushallinnon osaamistarpeet suurten organisaatioiden näkökulmasta. Opinnäytetyö. Haaga-Helia.

Kerbs, T. 2016. Juoksevasta kirjanpidosta tilinpäätökseen. 1. painos. Meedia Zone. Viro.

Koivumäki, J. & Lindfors, H. 2012. Pk-yrityksen taloushallinto käytännönläheisesti. Helsingin seudun kauppakamari. Hämeenlinna.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Sanoma Pro. Helsinki.

Leppiniemi, J. & Kykkänen T. 2015. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 9. uudistettu painos. Talentum Pro. Helsinki.

Taloushallintoliitto. Alalla tarvittavat taidot ja ominaisuudet. Luettavissa:

<http://opiskelijat.taloushallintoliitto.fi/rekrytointi/alalla-tarvittavat-taidot-ja-ominaisuudet>.

Luettu: 15.9.2016.

Tampereen ammattikorkeakoulu 2016. Liiketalouden koulutus, Tampere, Taloushallinto.

Luettavissa: [http://opinto-opas-](http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49598/16LITA/904/year/2016)

[ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49598/16LITA/904/year/2016](http://opinto-opas-ops.tamk.fi/index.php/fi/167/fi/49598/16LITA/904/year/2016). Luettu 19.11.2016.

Tomperi, S. 2015. Kehittyvä kirjanpitotaito. 15. uudistettu painos. Edita Publishing. Keuruu.

Tradenomiliitto TRAL ry 2016. Tradenomitutkinto. Luettavissa: <http://www.tral.fi/tietoa-tradenomeista/tradenomitutkinto/>. Luettu: 27.4.2016.

Turun ammattikorkeakoulu 2016. Tradenomi (AMK). Liiketalous. Luettavissa:

<http://www.turkuamk.fi/fi/tutkinnot-ja-opiskelu/tutkinnot/liiketalous/>. Luettu 19.11.2016.

Töissä.fi. Sijoittuminen työelämään. Tradenomi (AMK). Liiketalous. Luettavissa:

<http://www.toissa.fi/sijoittuminen-tyoelamaan/show/tradenomi-amk-liiketalous>. Luettu 15.9.2016.

Verohallinto a. Arvonlisäverotus. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus)

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Arvonlisaverotus). Luettu 15.5.2017

Verohallinto b. Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta. Luettavissa: [https://www.vero.fi/fi-](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus)

[FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus). Luettu 17.11.2016.

Verohallinto c. Tuloverotus – liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Luettavissa:

https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammattiharjoittaja/Tuloverotus. Luettu 17.11.2016.

Viitala, R. 2006. Johda osaamista! Osaamisen johtaminen teoriasta käytäntöön. Toinen painos. Riitta Viitala ja Inforviestintä. Keuruu.

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake

HAAGA-HELIA
ammattikorkeakoulu

Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen

1. Ammattinimikkeenne? *

2. Tilitoimistonne sijaintikunta / -kaupunki? *

3. Kuinka monta henkilöä tilitoimistossanne työskentelee tällä hetkellä? *

1 - 5
 6 - 15
 16 - 25
 yli 25 henkilöä

4. Kuinka monta asiakasta tilitoimistollanne on tällä hetkellä? *

alle 10
 10 - 29
 30 - 59
 60 - 100
 yli 100

5. Mikä taloushallinnon ohjelmisto tilitoimistollanne on käytössä? *

[Seuraava -->](#)

(Sivu 1 / 4)

Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen

6. Työskenteleekö tilitoimistossanne tällä hetkellä / onko tilitoimistossanne työskennellyt tradenomeja ulkoisen laskentatoimen tehtävien parissa viimeisen kolmen vuoden aikana? *

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

7. Millä ammattinimikkeillä tradenomit työskentelevät / ovat työskennelleet tilitoimistossanne? *

8. Mitkä koette tradenomien vahvuuksiksi ulkoisen laskentatoimen osaamisessa / työtehtävissä?

9. Mitkä koette tradenomien heikkouksina ulkoisen laskentatoimen osaamisen / työtehtävien kannalta?

[<- Edellinen](#) [Seuraava ->](#)

(Sivu 2 / 4)

Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen

10. Kuinka tärkeänä pidätte, että tradenomi hallitsee seuraavia ulkoisen laskentatoimen osa-alueita työtehtävissään? *

1 - ei tärkeä 2 - melko merkityksetön 3 - neutraali 4 - melko tärkeä 5 - erittäin tärkeä

	1	2	3	4	5
Arvonlisäverotus	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainväliset tilinpäätösstandardit	☐	☐	☐	☐	☐
Kansallinen lainsäädäntö (yhteisöläinsäädäntö, arvopaperimarkkinalaki, elinkeinotuloverolaki)	☐	☐	☐	☐	☐
Kirjanpitolaki ja -asetus	☐	☐	☐	☐	☐
Konsernilaskenta- ja tilinpäätös	☐	☐	☐	☐	☐
Käyttöomaisuuskirjanpito	☐	☐	☐	☐	☐
Matka- ja kululaskujen käsittely	☐	☐	☐	☐	☐
Myyntilaskujen käsittely	☐	☐	☐	☐	☐
Ostolaskujen käsittely	☐	☐	☐	☐	☐
Palkkakirjanpito	☐	☐	☐	☐	☐
Sisäinen valvonta	☐	☐	☐	☐	☐
Tilinpäätöksen laatiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tilintarkastus	☐	☐	☐	☐	☐
Viranomaisilmoitukset	☐	☐	☐	☐	☐
Yrityskauppaosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yritysverotus	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

11. Kuinka tärkeänä pidätte, että tradenomi osaa seuraavia muita taloushallinnon osa-alueita työtehtävissään? *

1 - ei tärkeä 2 - melko merkityksetön 3 - neutraali 4 - melko tärkeä 5 - erittäin tärkeä

	1	2	3	4	5
Juridinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Projektiosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raporttien analysoiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Raporttien laatiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Sähköinen taloushallinto	☐	☐	☐	☐	☐
Taloushallinnon erillisjärjestelmät	☐	☐	☐	☐	☐
Toimialaosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnanohjausjärjestelmät	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan suunnittelu	☐	☐	☐	☐	☐
Työehtosopimuksen tuntemus	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

12. Mitä seuraavista ominaisuuksista, taidoista ja osaamisalueista pidätte tärkeänä tradenomille?

Valitkaa mielestänne **viisi tärkeintä ominaisuutta.** *

Henkilökohtaiset ominaisuudet

- Huolellisuus ja tarkkuus
- Innovatiivisuus
- Joustavuus
- Motivaatio ja innostus
- Objektiivisuus
- Oma-aloitteisuus
- Oppimiskyky
- Stressinsietokyky
- Tilannetaju
- Vastuullisuus

Vuorovaikutustaidot

- Asiakaspalvelutaidot
- Esiintymistaidot
- Kommunikointitaidot
- Neuvonta- ja konsultointitaidot
- Neuvottelutaidot
- Tiimityötaidot

Taloushallintoa tukevat muut taidot ja osaamisalueet

- Henkilöstöhallinto
- Johtamistaidot
- Kielitaito ja kulttuurien tuntemus
- Liiketoiminnan lainalaisuuksien ymmärtäminen
- Liiketoimintaosaaminen
- Myynti- ja markkinointitaidot
- Ongelmanratkaisukyky
- Organisoititaidot
- Suurien kokonaisuuksien hahmotuskyky

[<- Edellinen](#) [Seuraava ->](#)

(Sivu 3 / 4)

Tradenomin ulkoisen laskentatoimen osaaminen

13. Onko tilitoimistotyöskentelyssä nähtävissä muutoksia lähitulevaisuudessa? *

- Kyllä, millaisia?
- Ei
- En osaa sanoa

14. Tuleeko tilitoimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarve muuttumaan? *

- Kyllä, miten?
- Ei
- En osaa sanoa

15. Mitä asioita ulkoisen laskentatoimen opetuksen kehittämisessä ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa erityisesti huomioon?

16. Koetteko, että laskentatoimen ja rahoituksen opetus ammattikorkeakouluissa tulisi järjestää kokonaisuutena (ulkoisen laskentatoimi, sisäinen laskentatoimi, rahoitus) vai eriyttynä (em. osa-alueet erikseen)?

- Kokonaisuutena, miksi?
- Eriytettynä, miksi?

(Sivu 4 / 4)

Hyvä taloushallinnon asiantuntija ja työelämän edustaja,

Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa uudistetaan parhaillaan liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaa.

Selvitämme opinnäytetöiden teemaryhmässä työnantajien odotuksia tradenomien taloushallinnon osaamiselle sekä sitä, miten osaaminen on vastannut työnantajien tarpeita. Selvitämme myös taloushallinnon tulevaisuuden osaamistarpeita.

Teemaryhmän toimeksiantajana ovat Haaga-Helia ammattikorkeakoulun rehtori Teemu Kokko, Taloushallintoliitto ja ARENE. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto.

Oman opinnäytetyöni aiheena on tutkia, miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin. Kohderyhmänäni ovat yhteistyökumppanini EmCe Solution Partner Oyn tilitoimistoasiakkaat.

Vastaamalla ohiseen kyselyyn voitte nyt vaikuttaa taloushallinnon opetuksen kehittämiskohteisiin. Kyselylomakkeen täyttäminen vie arviolta 10 minuuttia. Löydätte kyselylomakkeen osoitteesta: <https://www.webropol.fi/surveys.com/S/3012083A5A59A848.par> (Jos suora linkki ei toimi, kopsioikaa se selaimen osoiteriville.)

Vastausaikaa on perjantaihin 3.6. saakka. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

Kiitos vastauksistanne ja ajankäytöstänne!

Ystävällisin terveisin

Elma Ekblad
liiketalouden opiskelija
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Susanna Suomela
Markkinointipäällikkö
EmCe Solution Partner Oy

Liite 3. Muistutuskirje

Muistattehan vaikuttaa taloushallinnon opetuksen kehittämiseen!

Ekblad Elma
Mon 6/06/2016 8:27 PM

  Reply all |

Hyvä taloushallinnon asiantuntija ja työelämän edustaja,

Lähetimme teille 27.5. kyselylomakkeen, jonka avulla selvitämme miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tilitoimistojen tarpeisiin.

Vastausaikaa on nyt jatkettu maanantaihin 13.6. saakka.

Vastaamalla kyselyyn voitte nyt vaikuttaa Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden koulusohjelman kehittämiseen. Kaikki vastaukset ovat meille erittäin tärkeitä.

Kyselylomakkeen täyttäminen vie arviolta 10 minuuttia. Löydätte kyselylomakkeen osoitteesta:
<https://www.webpolsurveys.com/S/3012083A5A59A848.par>
(Jos suora linkki ei toimi, kopioikaa se selaimen osoiteriville.)

Kiitos vastauksistanne ja ajankäytöstänne!

Ystävällisin terveisin

Elma Ekblad
liiketalouden opiskelija
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Susanna Suomela
Markkinointipäällikkö
EmCe Solution Partner Oy

Liite 4. Toinen muistutuskirje

Ekblad Elma

Sun 19/06/2016 5:56 PM

|

Hyvä taloushallinnon asiantuntija ja työelämä edustaja,

Lähetimme teille 27.5. kyselylomakkeen, jonka avulla selvitämme miten tradenomien ulkoisen laskentatoimen osaaminen vastaa tiloimistojen tarpeisiin.

Kyselyyn on edelleen mahdollista vastata osoitteessa:

<https://www.webpolsurveys.com/S/3012083A5A59A848.par>

(Jos suora linkki ei toimi, kopioikaa se selaimen osoiteriville.)

Kyselylomakkeen täyttäminen vie arviolta 10 minuuttia.

Kysely on osa opinnäytetyötäni, ja vastaamalla on mahdollisuus vaikuttaa Haaga-Helia ammattikorkeakoulun liiketalouden koulusohjelman kehittämiseen.

Kaikki vastaukset ovat erittäin tärkeitä.

Kiitos vastauksistanne ja ajankäytöstänne!

Ystävällisin terveisin

Elma Ekblad

liiketalouden opiskelija

opinnäytetyön tekijä

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Susanna Suomela

Markkinointipäällikkö

EmCe Solution Partner Oy

Liite 5. Vastaukset avoimiin kysymyksiin tradenomien vahvuuksista ja heikkouksista laskentatoimen osaamisessa ja työtehtävissä

Mitkä koette tradenomien vahvuuksiksi ulkoisen laskentatoimen osaamisessa / työtehtävissä?

- hyvät perustiedot
- kokonaisuuden hahmottaminen
- ammattinimike on hieman hämärän peitossa minulle
- kyky nähdä kokonaisuus
- tietotaitopohja hyvä, jonka päälle voi rakentaa lisää kokemuksen kautta
- alla merkonomin koulutus
- perustiedot on hallussa

Mitkä koette tradenomien heikkouksina ulkoisen laskentatoimen osaamisessa / työtehtävissä?

- liian vähän käytännön kokemusta
- kirjanpidon rutiinien hallitsemisen puute, kirjanpidon perusteet puutteellisia
- liian teoreettisia, enemmän käytännön työtä pitäisi olla opetuksessa
- vastavalmistuneella tradenomilla käytännön kirjanpidon osaaminen saattaa olla jopa heikompaa kuin vastavalmistuneella merkonomilla
- ammatillisen kokemuksen puute
- pelkkä tradenomien koulutus, sillä ei pärjää ilman lisäkoulutusta
- asiakaspalvelu/ asiakkaan kohtaaminen

Liite 6. Vastaukset avoimeen kysymykseen tilitoimistotyöskentelyn muutoksista

Onko tilitoimistotyöskentelyssä nähtävissä muutoksia lähitulevaisuudessa?

Kyllä, millaisia?

- sähköistyminen, työn luonne muuttuu
- sähköistyminen
- työ muuttuu enemmän konsultoivaan suuntaan
- automaatio ja sähköiset palvelut lisääntyvät
- rutiinitöiden väheneminen, automaation kasvaminen
- mekaanisen työn, kuten tallentamisen määrä vähenee, työ tulee painottumaan entistä enemmän vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa, ihmisiä tarvitaan lähinnä asioihin, joihin koneet eivät pysty
- siirtyminen toiseen ohjelmaan, jossa sähköisyysmahdollisuus
- ns. sähköinen taloushallinto

Liite 7. Vastaukset avoimeen kysymykseen muutoksista tilitoimistossa työskentelevien henkilöiden osaamistarpeissa

Tuleeko tilitoimistoissa työskentelevien henkilöiden osaamistarve muuttumaan?

Kyllä, miten?

- tarvitaan laaja-alaisempaa osaamista, hyviä tietoteknisiä taitoja ja kunnollista palveluasennetta
- vuorovaikutustaidot tulevat tärkeämmiksi
- työ muuttuu enemmän asiantuntijapainotteiseksi, tietojen syöttö ja rutiinit automatisoidaan/on jo automatisoitu
- enemmän asiantuntimusta
- osaamisessa on oleellista jatkuva kyky muutokseen, tietokoneen käyttötaidot ja niiden omaksuminen ovat tärkeitä, työ painottuu jatkossa enemmän asiakkaiden opastamiseen, neuvomiseen ja toiminnan ja sen suunnittelun tukemiseen
- uuden ohjelman opettelu
- IT-taitoja tarvitaan enemmän

Liite 8. Avoimet vastaukset kysymykseen taloushallinnon opetuksen järjestämisestä ammattikorkeakouluissa

Koetteko, että laskentatoimen ja rahoituksen opetus ammattikorkeakouluissa tulisi järjestää kokonaisuutena (ulkoiset laskentatoimi, sisäinen laskentatoimi, rahoitus) vai eriytettyinä (em. osa-alueet erikseen)?

Kokonaisuutena, miksi?

- kaikki kuuluu taloushallintoon
- kokonaisuutta voi aina laajentaa painottamalla yhtä osa-aluetta, hajanaisten osa-alueiden suhteen on vaikeampi hahmottaa kokonaisuutta
- kaikki vaikuttaa kaikkeen
- kokonaisuus tulee hallita
- rahoitus on olennainen osa liiketoimintaa

Eriytettynä, miksi?

- laaja-alaisemmin pystytään käsittelemään eri alueita
- ettei ulkoiset ja sisäinen laskentatoimi mene sekaisin
- sen verran laaja kokonaisuus, että hyvä käsitellä erikseen
- työelämän tarpeet

Liite 9. Avoimet vastaukset kysymykseen laskentatoimen opetuksen kehityksessä huomioon otettavista asioista

Mitä asioita ulkoisen laskentatoimen opetuksen kehittämisessä ammattikorkeakoulujen tulisi ottaa erityisesti huomioon?

- kansainvälistyminen, tietotekniikan tuomat uudet mahdollisuudet
- kokonaisuuden hahmottaminen; miten eri taloushallinnon sovellukset vaikuttavat kirjanpitoon ja näiden täsmäyttäminen kirjanpitoon
- tilitoimistojen rooli tulee jatkossa olemaan enemmän konsultointia, opetuksessa olisi hyvä huomioida asiakaskohtaamiset ja liiketoiminnan neuvonta
- käytännön opetusta esimerkein, myös riittävän monimutkaisin sellaisin, käyttäen mieluiten alalla käytössä olevia ohjelmistoja jolloin opetus perehdyttää myös ohjelmistoihin ja helpottaa siirtymistä työelämään
- tilinpäätös, kirjanpidon ja palkanlaskennan oikea osaaminen
- esimerkiksi palkanlaskijoista on pulaa, sillä sitä ei juurikaan opeteta missään kohdassa koulutusjärjestelmää, henkilöistä, jotka hallitsevat sekä kirjanpidon että palkanlaskennan on huutava pula. Kouluissa tulisi painottaa enemmän kokonaisuuksien ymmärtämistä, sillä yritys on kuitenkin kokonaisuus.
- taloushallinnon kokonaisvaltaisuus erityisesti pienten pk-yritysten osalta huomioitava myös omistajan verotusnäkökohdat
- että opetus olisi riittävän laaja-alaista